

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Əsgərlik müddəti
azaldıla bilər -
Ermənistandan
sonra...
yazısı səh.12-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 1-3 noyabr 2025-ci il Şənbə № 199 (8809) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

**Avropa Parlamentinin Azərbaycana
növbəti pisiyi - reaksiya**

Qurum Bakı-İrəvan
normallaşmasına
xələl gətirən
sənəd dərc edib

yazısı səh.9-da

**Rusiya Qafqazda yeni
"cəbhə" ağır - sensasion hədə**

yazısı səh.7-də

**Qaradağda
azərbaycanlılara hücum -
Bakının reaksiyası**

yazısı səh.11-də

**Azərbaycanın qardaşı ilə
dostunun Qəzza "qəzası"**

yazısı səh.5-də

**Xankəndiyə qayıtmaq
istəyən ermənilərə zərbə**

yazısı səh.6-da

**Paşinyana ağır ittiham -
Revanşistlər "səngərdən" çıxır**

yazısı səh.4-də

**Putin sonadək gedəcək,
Trump isə... - Ukraynada hazırlıq**

yazısı səh.11-də

**İranla quru sərhədimiz
açıla bilər? - Əraqçı danışdı**

yazısı səh.6-da

**60 qəpiyə dəyməyən
marşrutlar -
Gecikmə, basabas və...**

yazısı səh.14-də

**Rayonlarda həkim çatışmazlığı -
Az maaş, yoxsa...**

yazısı səh.12-də

**Reallıq proqnozları
üstələdi: 10 ayın əsas
iqtisadi göstəriciləri**

yazısı səh.13-də

BAKİ VƏ İRƏVANA ŞOK XƏBƏRDARLIQ - "KREML PAŞINYANI DEVİRİB SONRA..."

Cənubi Qafqazda Qərblə Rusiyanın
ölüm-dirim savaşı güclənir; Ermənistanın
Moskvanın orbitinə qayıtmaq riski var

yazısı səh.8-də

10 oldular: daha hansı başçıya həbs yolu görünür?

Korrupsiyaya bulaşan məmurların ifşası İH-lərin ləğvini
yenidən gündəmə gətirdi; deputat bu əməliyyatları
Bakının rayonlarında da keçirməyə çağırırdı yazısı səh.3-də

Behruz Məhərrəmov

Deputat:
**"Dövlət içində
dövlət qurmaq
istəyən
xainlərə..."**

yazısı səh.7-də

Elçin Mirzəbəyli:
**"Ermənistan
dəhlizlə
bağlı işi
ləngidir"**

yazısı səh.4-də

**Əli Həsənov
ölkədən
gedib?**

yazısı səh.3-də

Elm və Təhsil Nazirliyində yoxlamalar aparılır

Hesablama Palatası Elm və Təhsil Nazirliyində audit keçirir.

Bu barədə "APA-Economics"-in sorğusuna cavab olaraq qurumdan bildirilib. Qeyd edilib ki, Hesablama Palatası 2025-ci ilin İş Planına əsasən Elm və Təhsil Nazirliyində audit həyata keçirir. Audit Nazirliyin fəaliyyətində təhsil sisteminin informasişdırılması proseslərinin səmərəliliyi və nəticəliliyinin qiymətləndirilməsini əhatə edir. Bununla yanaşı, qurum Nazirliyin tabeliyində fəaliyyət göstərən "Təhsil Respublika İdman Mərkəzi" publik hüquqi şəxsə də nəzarət tədbiri həyata keçirir. Palatadan əlavə edilib ki, hər iki istiqamət üzrə audit prosesi hazırda davam edir.

Xaçmazda oğul anasını öldürdü

Xaçmaz rayonunun Çaykənarı kəndində qətl hadisəsi baş verib.

APA-nın şimal bürosu xəbər verir ki, kənd sakini, 1983-cü il təvəllüdlü Məmmədova Həqiqət Tərlan qızı oğlu tərəfindən bıçaqlanıb. Müxtəlif xəsarətlər alan qadın Xaçmaz rayon Mərkəzi Xəstəxanasına yerləşdirilib. Göstərilən tibbi müdaxilələrə baxmayaraq, onu xilas etmək mümkün olmayıb. Qətl törədən yeniyetmə saxlanılıb. Hazırda fakt araşdırılır.

Parlament bu qadağanı ləğv etdi

Milli Məclisdə jurnalistlər üçün telefon qadağası ləğv edilib.

Musavat.com xəbər verir ki, bu haqda Real TV-nin redaktoru Mahir Məmmədli açıqlama yayıb. Jurnalist bu qərara görə Strateji Obyektlərin Mühafizəsi Dövlət Agentliyinin yeni rəhbərliyinə, bu məsələdə daim jurnalistlərin probleminin həllinə çalışan Milli Məclis rəhbərliyinə, spiker Sahibə Qafarovaya minnətdarlığını bildirib. Qeyd edək ki, uzun illərdir jurnalistlərin Milli Məclisə telefonla daxil olması qadağan edilmişdi.

Memarlıq abidəsinə zərər vurmaq istədilər

Azərbaycan Respublikası Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi yanında Bakı Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsinin əməkdaşları tərəfindən Mədəniyyət Nazirliyi yanında Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpa-sı üzrə Dövlət Xidməti ilə birgə aparılan şəhərsalma monitorinqi zamanı Nəsimi rayonu, 28 May küçəsi 20 ünvanında (inv. № 2904) yerləşən memarlıq abidəsində qanunvericiliyin kobud pozuntuları aşkarlanıb.

Bu barədə Axar.az-a Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsindən məlumat verilib.

Aydın olub ki, binanın fasadında və 133,4 kv.m sahəsi olan qeyri-yaşayış obyektində heç bir icazə sənədi və müvafiq qurumlarla razılaşdırma olmadan özbaşına təmir-tikinti işləri aparılıb. Bakı Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsi və Mədəni İrsin Qorunması, İnkişafı və Bərpa-sı üzrə Dövlət Xidməti tərəfindən işlərin dayandırılması ilə bağlı aidiyyəti qurumlar və obyektin sahibləri əvvəlcədən xəbərdar edilsə də, qanunsuz fəaliyyət yenidən davam etdirilərək reklam banerləri ilə gizlədilməyə cəhd göstərilib.

Bu kimi hərəkətlər şəhərin tarixi-memarlıq mühitinə ciddi müdaxilə kimi qiymətləndirilir və dövlət mühafizəsində olan obyektdə zərər vurur.

İşlər dərhal dayandırılıb, binanın fasadı mütəxəssislərin nəzarəti altında ilkin vəziyyətinə qaytarılır. Qanun pozuntusu faktı barədə hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat verilib.

Bakı Şəhər Memarlıq və Şəhərsalma Baş İdarəsi bir daha bütün mülkiyyətçi və icarədarları xəbərdar edir ki, binaların memarlıq görkəminə edilən hər hansı qeyri-qanuni müdaxilə qanunvericiliyin kobud pozuntusu hesab olunur və pozuntuya yol verənlər barəsində qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş müvafiq tədbirlər görülməkdir.

Suyun qiymətində də limit tətbiq ediləcək

Azərbaycanda kommunal xidmətlər sahəsində aparılan islahatlar çərçivəsində tarif siyasətinin təkmilləşdirilməsi istiqamətində bir sıra addımlar atılır. Qaz və elektrik enerjisi sahəsində olduğu kimi, su təchizatı xidmətlərində də diferensiallaşdırılmış tariflərin tətbiqi gündəmədədir. Bu dəyişikliklər resursların daha səmərəli idarə olunmasına, istehlak mədəniyyətinin formalaşmasına və su ehtiyatlarının qorunmasına xidmət etməyi hədəfləyir. Elə bu kontekstdə həmin diferensial tariflərin nə zaman qüvvəyə minəcəyi məsələsi də aktuallaşır.

Modern.az-a açıqlamasında Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Rövşən Muradov qeyd edib ki, əgər biz su sahəsində diferensial qiymətləndirməyə keçsək, bu, müsbət nəticə verər. Onun sözlərinə görə, hələlik bu barədə konkret qərar olmasa da, hazırda bununla bağlı təhlillər

aparılr.

"Bildiyiniz kimi, qaz və elektrik enerjisi üzrə artıq sabit tarif mexanizmi qüvvəyə minib. Bu istiqamətdə qanunvericilikdə də dəyişikliklər edilib. Orada keçid müddətləri nəzərdə tutulub. Suda da eyni qaydada diferensial qiymət mexanizminin tətbiqi məsələsi gündəmədədir.

Hazırda qaz üçün limit 1200 kubmetrdir və bu, nəzərdə tutulan illik limitdir. Elektrik enerjisi sahəsində isə aylıq minimal limit 300 kVt/saat təşkil edir. İcməli suyun 1 kubmetri əhali üçün 70 qəpik, kanalizasiya xidməti isə 30 qəpikdir. Yeni kanalizasiya sistemi olan ev təsərrüfatlarında suyun hər kubmetrinə görə 1 manat ödəniş edilir. Mən hesab edirəm ki, su üçün də belə bir diferensial sistemin tətbiqi məqsədəuyğundur".

Deputat bildirib ki, Azərbaycan ümumilikdə icməli su ilə yüksək təminatla malik ölkə deyil.

Salyanda oğlan faciəvi şəkildə öldü

Salyan rayonunda elektrik cərəyanı vuran gənc xəstəxanada ölüb.

Rayonun Boranıkənd kənd sakini, 2004-cü il təvəllüdlü İlqar İlham oğlu Əliyev yük maşınında ot bağlaması qaldırarkən ehtiyatsızlıqdan elektrik cərəyanına toxunub.

Nəticədə cərəyanın təsirindən yerə çırpılaraq müxtəlif dərəcəli xəsarətlər alan İ.Əliyev Salyan Rayon Mərkəzi Xəstəxanasına çatdırılıb.

Həkimlərin səyinə baxmayaraq, o, iki gündən sonra xəstəxanada ölüb.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bakıda müğənni faciəvi şəkildə öldü

Bakıda 37 yaşlı müğənni faciəvi şəkildə ölüb.

Modern.az-ın məlumatına görə, 2002-ci təvəllüdlü Seyfulla Mehdişadə idarə etdiyi "Hyundai Elantra" markalı avtomobillə Dövlət Bayrağı meydanının yaxınlığında piyada 1988-ci il təvəllüdlü Axundova Vlada Vladislavovnanı vurub. O, hadisə yerində həyatını itirib. Vlada Axundova müğənni olub. O, "Səs Azərbaycan" musiqi yarışmasında iştirak edib.

Baş həkim də işdən çıxdı

Akademik Mirməmməd Cavadzadə adına Respublika Klinik Uroloji Xəstəxanasının baş həkim-i Nicat Kərimov də işdən azad edilib. Modern.az-ın məlumatına görə, Nicat Kərimov baş həkim vəzifəsindən öz ərizəsi ilə işdən çıxıb.

TƏBİB-in icraçı direktoru Vüqar Qurbanovun əmrinə əsasən, Əmək Məcəlləsinin 68-ci maddəsinin 2-ci hissəsinin "a" bəndinə əsasən, N.Kərimovla bağlanmış əmək müqaviləsinə xitam verilib.

Nicat Kərimov 22 mart 2022-ci il tarixində Respublika Klinik Uroloji Xəstəxanasının baş həkim-i vəzifəsinə təyin olunmuşdu.

Xatırladaq ki, bundan əvvəl Respublika Klinik Uroloji Xəstəxanasının direktoru Fariz Babayev də vəzifəsindən azad olunub.

İki şəhid Xocalıda dəfn edildi

Oktyabrın 31-də Xocalı şəhərində Birinci Qarabağ müharibəsində itkin düşmüş hesab edilən iki şəhid Çingiz Usub oğlu Hüseynov və Səfər Qarsalan oğlu Qəmbərov torpağa tapşırılıblar.

Xankəndi şəhəri, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə Modern.az-a verilən məlumata görə, hər iki şəhidin nəşi müvəqqəti məskunlaşdıqları rayonlarda keçirilən vida mərasimlərindən sonra Xocalı şəhər Şəhidlər xiyabanında dəfn edilib.

Dəfn mərasimlərində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xankəndi şəhəri, Ağdərə və Xocalı rayonlarında xüsusi nümayəndəliyinin əməkdaşları, Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Bərpa, Tikinti və İdarəetmə Xidmətinin nümayəndələri, Xocalı Rayon İcra Hakimiyyətinin rəsmiləri, Millət vəkili, hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları, hərbiçilər, şəhidlərin ailə üzvləri və ictimaiyyət nümayəndələri iştirak ediblər.

Qeyd edək ki, Çingiz Usub oğlu Hüseynov 1955-ci il mayın 4-də Xocalı rayonunda anadan olub. O, 1992-ci il fevralın 26-da Xocalıda gedən döyüşlər zamanı itkin düşüb.

Digər şəhid Səfər Qarsalan oğlu Qəmbərov isə 1961-ci ildə Xocalı rayonunda anadan olub və 1992-ci ildə Xocalı döyüşləri zamanı itkin düşmüşdü.

Deputatın holdingi lisenziyanı itirib "A&J Holding"-ə özəl tibb fəaliyyətini həyata keçirmək üçün İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən verilən lisenziya itib.

Teleqraf xəbər verir ki, şirkət itən lisenziyanın etibarsız sayılması üçün aidiyyəti üzrə müraciət edib. Qeyd edək ki, bir çox tenderlərdə qalib olan "A&J Holding"-ə sözügedən lisenziya 2021-ci il aprelin 5-də verilib.

Xatırladaq ki, 20 il öncə təsis edilən holdingin nizamnamə kapitalı 20.51 mln. manatdır. Holdingin sahibinin Milli Məclisin deputatı Əlibala Məhərrəmzadə olduğu bildirilir.

Məlum olduğu kimi, Balakən Rayon İcra Hakimiyyətində əməliyyat keçirilib. Korrupsiya hüquqpozmaları və vəzifə cinayətləri ilə bağlı keçirilən əməliyyat çərçivəsində rayonun icra başçısı İslam Rzayev və bir neçə digər rəsmi şəxslər saxlanılıb.

Bu ilin yayında isə Qax Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Musa Şekiliyev saxlanılıb. Korrupsiya əməllərində ittiham olunan başçı barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib. 2019-cu ildən indiyədək Azərbaycanda həbs edilən icra başçıların əksəriyyəti eyni ittihamla saxlanılıb və həbs olunublar.

2019-cu ildə Yevlax rayonunun sabiq icra başçısı Qoca Səmədov vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə etmə, külli miqdarda təkrar rüşvət alma, mənimsəmə və digər faktlara görə saxlanılıb.

Elə həmin il Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti əməkdaşları tərəfindən rüşvət alarkən cinayət başında yaxalanan Ağstafa rayonunun keçmiş

10 oldular: daha hansı başçıya həbs yolu görünür?

Korrupsiyaya bulaşan məmurların ifşası İH-lərin ləğvini yenidən gündəmə gətirdi; deputat bu əməliyyatların Bakının rayonlarında da keçirilməsinə çağırırdı

icra başçısı Nizaməddin Quliyev də həbsdə olarkən vəfat edən icra başçılarındandır. 9 il müddətində azadlıqdan məhrum edilən eks-icra başçısı 2021-ci ildə koronavirusdan ölüb.

İcra başçıların həbsi 2020-ci ildə də davam edib. Həmin ilin fevralında Neftçalanın, mayda isə Biləsuvarın və İmişlinin, ardından Kürdəmir, Cəlilabad rayonlarının da

başçıları həbs olunub. Həbs edilən icra başçıları arasında cəzasını bütövlükdə çəkərək azadlığa çıxan icra başçıları da var. Bu 2020-ci ildə saxlanılan Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Ceyhun Cəfərovdur.

Həbs dalğası həmçinin 2021-ci ildə də davam edib. Həmin il Şəmkir rayonunun sabiq icra başçısı Alimpaşa Məmmədov həbs edilib. Ona 11 il 6 ay həbs cəzası verilib, daha sonra onu cəzası 10 ilə endirilib.

İcra başçıların həbsi yerli idarəetmə sisteminə hansı dəyişikliklərə səbəb olur? Bu həbslər bir daha İH-lərin ləğvinin zəruri olduğunu deməyə əsas vermir-mi?

Mövzu ilə bağlı millət vəkili Elşad Musayev "Yeni Müsavat"a danışdı:

"Doğrudan da xeyli müddətdir ki, icra hakimiyyəti sisteminə ayrı-ayrı dövrlərdə aparılan yoxlamaların şahidi olur və ekrən hallarda ciddi korrupsiya halları ilə üzləşirik. Haqlı sualdır: bəs niyə digərləri bundan bir nəticə çıxarmır? Axı bir çox icra başçısı həbs olunub, lakin vəziyyət dəyişməyib".

Millət vəkili qeyd edib ki, korrupsiya ilə bağlı əməliyyatlar Bakıdakı icra hakimiyyətlərində də keçirilməlidir.

"Digər suallardan biri də budur ki, niyə daha çox bölgələrdəki icra başçıları yoxlanılır, amma Bakı şəhərində yoxlamalar aparılmır? Hesab

edirəm ki, Bakı şəhərində də bu cür yoxlamalar olmalıdır və görünür ki, nəhayət, bu yoxlamalar Bakıya da çatacaq. Çünki eyni əməlləri törədən icra başçıları paytaxtda da mövcuddur. Amma, təbii ki, öz işinə məsuliyyətlə yanaşan, vicdanla çalışan icra başçıları da var".

Millət vəkili hesab edir ki, bu halların yaranma səbəblərindən biri yerli icraetmə ilə bağlı olan idarəetmə sisteminədir:

"Çünki bizdə icra hakimiyyətləri haqqında əsasnamə hələ 1992-ci ildə, Mütəllibovun dövründə qəbul edilmiş sənəddir. O vaxtdan bəri dövr, zaman, idarəetmə tələbləri dəyişib, amma həmin

əsasnamə və struktur demək olar ki, eyni qalıb. Bu insanlar 15-20 il vəzifədə qalır, amma onların fəaliyyətinə düzgün nəzarət mexanizmi yoxdur. Nəzarət edən orqanlar da ya şikayətləri araşdırmır, ya da yətinçə reaksiya vermir. Ona görə düşünürəm ki, yerlərdə icraçılıq forması dəyişməli, hesabatlılıq prinsipi tətbiq olunmalıdır. Daha çox səlahiyyət bələdiyyələrə verilməli, eyni zamanda, bələdiyyələrin fəaliyyətinə nəzarət edən orqanlar da işini düzgün qurmalıdır. O şəxslər də öz növbəsində fəaliyyətlərinə görə hesabat verməlidirlər.

Yeni ölkədə müxtəlif sahələrdə islahatlar aparılmalıdır, xüsusilə də idarəetmə sisteminə, yerli idarəetmə səviyyəsində ciddi islahatlara böyük ehtiyac var. Bir tərəfdən onlar üzərlərinə düşən nəzarəti hiss etmirlər, digər tərəfdən isə yaranmış fursətdən istifadə edərək şəxsi maraqlarını təmin edirlər.

Başqa bir məsələ də odur ki, bəzi icra başçıları özlərinə müəyyən "arxa-dayaq" tapırlar və həmin dayaqların sayəsində manipulyasiyalar edərək çirkin əməllərlə məşğul olurlar. Gəlin baxaq, onlar icra başçısı təyin olunmazdan əvvəl hansı vəziyyətdə olublar? Rayonlarda vəziyyət bərbad, problemlər çoxdur, amma həmin icra başçıların şəxsi durumu sürətlə yaxşılaşır, çünki əllərinə külli miqdarda vəsait keçir.

Mehdiyevin gəlini işdən çıxarıldı

Dövlət xəyanət və digər cinayətlərdə ittiham olunan Ramiz Mehdiyevin gəlini Nigar Mehdiyeva vəzifəsindən azad edilib.

Qafqazinfo xəbər verir ki, bu barədə müvafiq əmr imzalanıb.

Nigar Mehdiyeva Azərbaycan Tibb Universitetinin (ATU) Onkologiya Klinikasında müalicə işləri üzrə direktor müavini və II cərrahiyyə şöbəsinin müdiri-bölmə rəhbəri vəzifələrini icra edirdi.

Məlumatı klinikadan təsdiq edibər. N.Mehdiyevanın bu günlərdə klinikadakı vəzifəsindən kənarlaşdırıldığı bildirilib.

Məlumat üçün bildirik ki, bundan əvvəl Mehdiyevin həyat yoldaşı Qalina Mehdiyeva, oğlu - fəvqəladə hallar nazirinin müavini general-mayor Teymur Mehdiyev, qızı Kamillə Əliyeva və kürəkəni İlham Əliyevin ölkədən çıxışına "stop" qoyulub.

İslam Rzayevin müavinləri də saxlanılıb? - Açıqlama

Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti (DTX) tərəfindən keçirilən əməliyyat zamanı Balakən Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı İslam Rzayev saxlanılıb.

Mətbuatda onunla yanaşı bir neçə şəxsin də saxlanıldığı bildirilir. Saxlanılan şəxslər arasında icra başçısının müavinləri, rayonun baş memarının da olduğu qeyd olunub.

Modern.az hadisə ilə əlaqədar Balakən Rayonu İcra Hakimiyyəti ilə əlaqə saxlayıb.

İcra başçısının köməkçisi Aydın Xoçbərov suallarımızı cavablandırıb.

O qeyd edib ki, başçının müavinləri, köməkçiləri və baş memar işlərinin başındadır.

"Hər kəs öz işinin başındadır, Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin (DTX) apardığı əməliyyatlar zamanı yalnız icra başçısı İslam Rzayev saxlanılıb", - açıqlamada qeyd olunub.

Qeyd edək ki, icra başçısının birinci müavini Turan Dibi-rov, müavinləri Nəzakət Rüstənova və Mehparə Nuriyevadır. Rayonun baş memarı isə Tahir Rəcəbovdur.

Eləcə də ölkədə bələdiyyələr məsələsi var. Bələdiyyələrin əksəriyyəti borc içərisindədir, fəaliyyət imkanları məhduddur, amma paradoks odur ki, bələdiyyənin başında duran şəxslərin heç bir borcu yoxdur, əksinə, onların vəziyyəti getdikcə yaxşılaşır.

Ona görə də hesab edirəm ki, bu sahədə ciddi tədbirlər görməyin vaxtıdır - həm icra hakimiyyətlərində, həm də bələdiyyə sisteminə şəffaflıq, hesabatlılıq və real nəzarət mexanizmləri formalaşdırılmalıdır".

Elşad Musayevin fikrincə, külli miqdarda dövlətin malını, əmlakını mənimsəyən

adamlar həmin vəsaiti büdcəyə qaytarmalıdır.

"Büdcə vəsaitini dağıdandan, ölkənin iqtisadiyyatına zərbə vuranlar var. Bunlara qarşı sərt tədbirlər görülməlidir ki, iqtisadiyyatımızı inkişaf etdirə bilək, əmək məhsuldarlığımızı artıraraq. Büdcənin 41%-ni sosial məsələlərə yönəltmişik. İndi bunun miqdarını artırmaq lazımdır. Bunu edə bilməyimiz bir çox səbəbi var. O səbəblərdən biri də yerlərdə belə dağıdıcılıq, gemiricilik işləri ilə məşğul olan adamlardır. Faktiki olaraq, bunlar ölkənin inkişafını inkişafdan dayandırır".

□ **Xalidə GƏRAY,**
"Yeni Müsavat"

Əli Həsənov ölkədən gedib?

"Türkiyəyə köçməyim barədə yazılanlar yalandır. Hazırda Bakıdayam".

Bu sözləri Teleqraf-a açıqlamasında Prezident Administrasiyasının sabiq şöbə müdiri Əli Həsənov PA-nın keçmiş rəhbəri Ramiz Mehdiyevin cinayət məsuliyyətinə cəlb olunmasından sonra Türkiyəyə köçməsi barədə yayılan xəbərlərə münasibət bildirərək deyib.

O, dövlətə xəyanətdə ittiham olunan R.Mehdiyev barədə ev həbsi qərarı çıxarılandıqdan sonrakı proseslər haqda şərh vermək istəmədiyini bildirib: "Kifayət qədər münasibət bildirmişəm, daha danışmaq istəmirəm".

Qeyd edək ki, oktyabrın 14-də Səbail Rayon Məhkəməsi Prezident Administrasiyasının sabiq rəhbəri, AMEA-nın keçmiş prezidenti Ramiz Mehdiyev barədə ev həbsi qərarı verib. Akademik dövlət hakimiyyətini ələ keçirməyə yönələn əməllərdə, dövlətə xəyanətdə və cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakı leqallaşdırmada ittiham olunur.

Oktabrın 31-də Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi-Azərbaycan Prezidenti Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev diplomatik korpusun üzvləri ilə Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarına səfər edib. Bu barədə Hikmət Hacıyev "X" hesabında paylaşım edib.

"Biz Prezident İlham Əliyevin yolunu davam etdirərək, diplomatik korpusun üzvləri ilə birlikdə Cəbrayıl və Zəngilan rayonlarına səfər edirik. Səfərimizin ilk dayanacağı Horovlu kəndidir. Ziyarət zamanı Zəngəzur dəhlizinin tikintisinə, eləcə də regionda mövcud dəmiryolu və avtomobil yolları layihələrinə diqqət yetirəcəyik. 2020-ci il Vətən müharibəsindən sonra bu, diplomatik korpusla birlikdə azad edilmiş ərazilərə iyirminci səfərimizdir", - paylaşımında qeyd edib.

Hikmət Hacıyev həmçinin qeyd edib ki, Zəngəzur dəhlizinin Azərbaycan-Ermənistan sərhədinə qədər olan hissəsində tikinti işləri yekun mərhələyə çatır. "Azərbaycan bölgədə nəqliyyat və logistika əlaqələrinin qurulması üçün yerində ciddi işlər aparır", - paylaşımında vurğulanıb.

Diplomatlar Zəngəzur dəhlizinin tərkib hissəsi olan Həkəri dəmiryolu stansiyasında olublar.

Zəngəzur dəhlizinin Azərbaycan tərəfində olan hissəsində tikinti işlərinin yekunlaşması dəhlizin açılmasını sürətləndirəcəkmə? Ermənistan hissəsində tikinti sanki yubanır.

Deputat Elçin Mirzəbəyli "Yeni Məşavət"ə bildirdi ki, Zəngəzur dəhlizi uzun illərdir

Cənubi Qafqazda integrasiyanın və sabitliyin açar elementi kimi qəbul olunur: "Bu layihə Azərbaycanın əsas hissəsini Naxçıvan Muxtar Respublikası ilə birləşdirərək Türkiyə və oradan Avropa istiqamətinə birbaşa çıxışı təmin edir. Əslində, bu dəhliz təkcə nəqliyyat arteriyası deyil, həm də Azərbaycanın regional liderlik konsepsiyasının reallaşma formasıdır. Dəhliz "Orta Dəhliz" və "Bir kəmə, bir yol" təşəbbüsləri ilə birləşərək Azərbaycanın geosiyasi mövqeyini möhkəmləndirir, onu Asiya ilə Avropa arasında mühüm logistika mərkəzinə çevirir. Azərbaycan tərəfi üzərinə düşən öhdəlikləri vaxtında və məsuliyyətlə yerinə yetirir. Zəngilan və Cəbrayıl istiqamətində yeni avtomobil yolları, dəmir yolu xətləri, rabitə və enerji infrastrukturunu sürətlə tamamlayır. Bu, Bakının siyasi bəyanatlarından kənara çıxaraq praktiki işlərə üstünlük verdiyini, yeni inamlı və etibarlı tərəfdaş kimi çıxış etdiyini göstərir. Azərbaycan bölgədə nəqliyyat və logistika əlaqələrinin qurulması üçün yerində ciddi və sistemli iş aparır".

Deputat qeyd etdi ki, Ermənistan tərəfində işlərin ləng getməsi diqqətdən qaçmır: "İrəvan bu prosesdə gah maliyyə

Diplomatik korpus Zəngəzur dəhlizində

Elçin Mirzəbəyli: "Ermənistan tərəfdə işlərin ləng getməsi diqqətdən qaçmır"

yə çətinliklərini, gah da texniki problemləri əsas gətirir, lakin realıqda bu, siyasi iradə çatışmazlığının və regionda sabitlikdən çox qeyri-müəyyənlik siyasətinin davamı kimi görünür. Bununla belə, geosiyasi realıq göstərir ki, Zəngəzur dəhlizinin açılması artıq zaman məsələsidir".

E.Mirzəbəyli dedi ki, Azərbaycanın azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirdiyi infrastruktur layihələri yalnız bərpa proqramının tərkib hissəsi deyil, həm də yeni geosiyasi nizamın formalaşmasında onun aparıcı rolunun təsdiqidir.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məşavət"

Paşinyana ağır ittiham - Revanşistlər müdafiədən çıxır

Erməni baş naziri çətin imtahan gözləyir - ekspertlərin gözləntisi

Parlament seçkiləri yaxınlaşdıqca Ermənistanda iqtidarla radikal müxalifət arasında informasiya-təbliğat savaşı qızışır. Hökumət həbslər apardıqca opposentlər də hakimiyyəti nüfuzdan salmaq üçün əlindən gələni edir.

Məsələn, həbsdə yatan Rusiya yönü olıqarx-milyarder Samvel Karaperyanın təsis etdiyi və seçkilərdə qələbəni hədəfləyən "Bizim Yolumuz" hərəkatının koordinatoru və "Taşır Capital" QSC-nin baş direktoru Narek Karapetyanın iddiasına görə, Dövlət Xidmətlərinin Tənzimlənməsi Komissiyası (DXTK) onların elektrik enerjisi qiymətlərini endirmək təklifini rədd edib.

"Beş ay əvvəl, biz DXTK sədrinə elektrik enerjisi qiymətinin 3,6 milyard dram azaldılması təklifi ilə müraciət etdik, çünki qənaət və itkilərin azalması sistemdə müsbət balansə səbəb olmuşdu. Təklif komissiya sədrinin cavab məktubu ilə rədd edilib. Hakim partiya tərəfindən təyin olunmuş vəzifəli şəxsini niyə bunu rədd etdiyini təxmin edə bilərsinizmi?" - deyərək, provokativ sual verib.

Hələlik hökumətdən ittiham cavab verilməyib. Ancaq aydındır ki, radikal müxalifət bununla əhalinin "həssas

yeri"ndən basmaqla onu seçkilər ərəfəsində hakimiyyət əleyhinə kökləmək istəyir. Çünki enerji qiymətləri istənilən ölkədə ərzaq qiymətlərinə birbaşa təsir edir.

Bes belə üsullarla erməni müxalifəti nə dərəcədə hakimiyyəti gözəndə sala bilər?

Professor Fikrət Yusifov "Yeni Məşavət"ə açıqlamasında Paşinyanın indidən qalib gəldiyinin proqnozunu verdi: "Ermənistanda parlament seçkiləri öncəsi Rusiya-ya bağlı və Paşinyan hakimiyyətinə müxalifətdə olan toplumun aktivliyi maksimum artacaqdır. Lakin bir böyük həqiqət ondan ibarətdir ki, bu

toplum səsvərmədə iştirak edəcək elektoratın 20-25%-dən çox deyil və ya ən yaxşı halda 30%-ə yaxın ola bilər. Bu isə o deməkdir ki, müxalifət gələn il keçiriləcək seçkiləri ələ indidən uduzub. Ermənistandakı müxalifətin imkanları bundan artıq olsaydı, Paşinyan hakimiyyəti çoxdan səhnədən getmiş olardı. Lakin Rusiyanın da Ermənistandakı "beşinci kolon" a verdiyi hərtərəfli dəstəyə baxmayaraq, müxalifət seçkilərdə uğur qazana bilmir. Çünki dediyimiz kimi, seçicilərin hardasa ? hissəsi Paşinyan hakimiyyətinin ətrafında cəmləşib və onun

kursunu dəstəkləyirlər. Yeni ermənilərin böyük əksəriyyəti anlayırlar ki, Paşinyan Ermənistanı Rusiyanın forpostu statusundan xilas edib, onu normal dövlətə çevirmək istəyir. Ona görə də həmin elektorat bu günə qədər Paşinyanın Ermənistanın müstəqil dövlət olması yolunda etdiklərini yüksək qiymətləndirir. Odur ki, seçkilərdə Paşinyanın partiyasının qalib gələcəyinə şübhə yoxdur".

Ekspertin fikrincə, Avropa Birliyinin özünün növbəti tədbirini gələn il Ermənistandakı seçkilərdən bir qədər öncə, İrəvanda keçirmək qərarı da təsadüf hesab edilə-

məlidir: "Bu tədbirə Türkiyə və Azərbaycan prezidentlərinin dəvət olunması və onların bu tədbirdə iştirakı isə (Azərbaycan prezidentinin iştirak etməyəcəyi barədə xəbərlər yayılıb, amma rəsmi təsdiqlənməyib) Paşinyanın dünya siyasət müstəvisində əldə etdiyi uğurların daha bir təsdiqi hesab ediləcək.

Bütün bunların fonunda deyərək ki, Ermənistanda Rusiyanın dəstəyi ilə Sərkisyan və Köçəryan kimi cinayətkarların və ya onların başqa nümunələrinin yenidən hakimiyyətə gəlməsi mümkün deyil. Düşünürəm ki, seçkilər ərəfəsində və ondan sonra bu yaramaz cinayətkarların pozuculuq hərəkatlarına cavab olaraq, seçkilərdən dərhal sonra Paşinyan Sərkisyan, Köçəryan və digər Qarabağ canilərini Azərbaycan təhvil verəcək".

AMİP liderinin köməkçisi Əli Orucov erməni baş nazirin durmadan hədəflərinə doğru irəlilədiyini düşünür: "Ermənistanda qarşıdan gələn parlament seçkiləri yaxınlaşdıqca ictimai-siyasi proseslər də qızışır və qüvvələr arasındakı rəqabət daha da kəskinləşir, radikal hal alır. Paşinyanın mövqelərini və cəmiyyətdəki reytingini azaltmaq üçün müxalifət bütün vasitələrə al ataraq, onu gözəndə salmağa, bəzi hallarda isə təhrik etməyə çalışır. Təbii ki, bütün bu proseslərin başında da Moskva dayanır. Kreml indiki baş nazirin qarşısına cəhdlərinə rəğmən güclü rəqib çıxarmaq istəyir. Erməni ictimaiyyəti də revanşistlərə dəstəyini ifadə etmir. Eks prezidentlər cinayətkar və

qatil kimi tanınırlar. Kilsə artıq parçalanma ərəfəsindədir və erməni xalqı, həmçinin siyasi hakimiyyət üzərində təsirini sürətlə itirir. Paşinyanın rəqiblərinə yönəlik həmlələri öz effektini verməkdədir və seçkiöncəsi ən vacib maneələri demək olar ki, zərərsizləşdirmə yönündə qəti addımlar atır. Bu günlərdə məlum olur ki, Moskva ona bağlı olan hərbciləri də baş nazirin üzərinə qaldırmağa cəhd göstərir. Bir müddət özünü təmkinli göstərməyə çalışan Rusiya artıq Paşinyana təzyiqlərini artırıb. Rus Pravoslav kilsəsi Erməni Apostol Kilsəsinin dəstəkləməklə bağlı bəyanat verdi. Eyni zamanda XİN rəsmisi qızıqdır və təhrikedici fikirlər səsləndirməklə mövqeyə ortaya qoydu".

Onun dediyinə görə, bunlar azmış kimi Paşinyanın rəqibi Putinin yeni vəzifəsi ilə gərvənləndirildi: "Məlum məsələdir ki, Ermənistanın enerji sektoru Rusiyanın nəzarəti altındadır. İqtisadiyyatın digər sahələrində də böyük pay sahibidir. Moskva əlində olan iqtisadi və enerji rıçaqlarını işə salmaqla sosial gərginliyi və narazılığı Paşinyan komandasının üzərinə yönəltmək istəyir. Bu sahə elə bir sahədir ki, hər bir vətəndaşın həyatında öz təsirini göstərir. Məhz Ermənistan-Azərbaycan arasında sülh sazişinin imzalanması ilə Rusiyanın bu hədəsi onun əlindən alınmaqla bilərdi. Hesab edirəm ki, bu cəhdlər də uğursuz olacaq. Baş nazir addım-addım hədəf və məqsədlərinə doğru irəliləyir".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Məşavət"

“Türkiyə Silahlı Qüvvələri Qəzza zolağında atəşkəs rejiminin monitorinqi üçün beynəlxalq sabitləşdirici qüvvələrin yaradılması ilə bağlı xarici tərəfdaşlarla təmasları davam etdirir”.

Balkan münaqişələrindən sonra tətbiq olunan sülh quruculuğuna bənzəyir. Məqsəd əsas obyektləri qorumaq, humanitar yardımın çatdırılmasını təmin etmək və siyasi strukturlar formala-

sülhyaradıcı missiyanı böyük dövlətlər öz üzərinə götürür. Hətta indiyədək mövcud olan bütün imperiyalar öz müstəmləkələrinə sülh bəxş etmələri ilə öyünüblər. Siyasi nəzəriyyəlet tarixinə “Pax Ro-

na gəlir. Təbii ki, Azərbaycan tarixin qızıl məcmeydə ona bəxş etdiyi bu fürsəti geri çevirməməli, amma həm də ayağını yorğanına görə uzatmalıdır. Hesab edirəm ki, qar-daş Türkiyənin strateji müttə-

Qüdrət Həsənzadə

“Daxili Qoşunlara həm də Milli Məclis nəzarət edə bilər”

“Qarşıdan gələn Zəfər günü ilə bağlı hər birinizi, o cümlədən Azərbaycanın Silahlı Qüvvələrini və Daxili Qoşunların əsgər və zabitlərini, Daxili İşlər Nazirliyinin əməkdaşlarını təbrik edirəm. Bu qələbənin əldə olunmasında onların da xüsusi rolu olub. Ölkədə hərbi vəziyyət elan olunandan dərhal sonra respublika üzrə daxili işlər naziri Vilayət Eyvazov komendant təyin olundu və qələbədən sonra o, Prezident tərəfindən Azərbaycanın ikinci yüksək təltifi olan “Zəfər” ordeni ilə təltif edildi. Bu həm də daxili qoşunlara verilən qiymət, onların fəaliyyətinin, xidmətinin əvəzi idi”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu fikirləri Ədalət, Hüquq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının sədri, millət vəkili Qüdrət Həsənzadə Milli Məclisin dünən keçirilən plenar iclasında deyib.

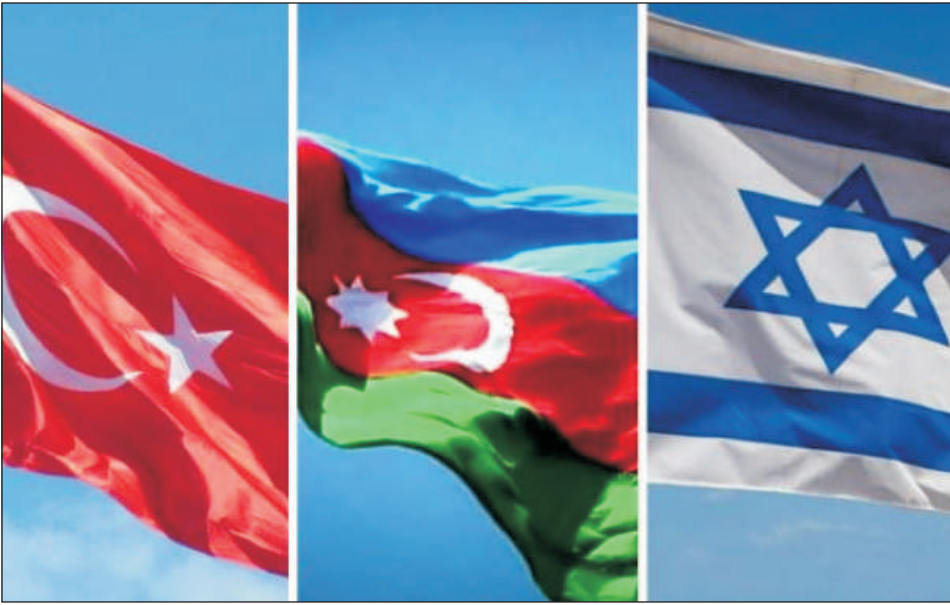
Millət vəkili “Azərbaycan Respublikasının Daxili Qoşunları haqqında” qanun layihəsinin ikinci oxunuşda müzakirəsi zamanı fikirlərini bölüşüb, təkliflərlə çıxış edib: “Qanun layihəsinin 8.2.14-cü maddəsi ilə bağlı təklif vermək istəyirəm. Burada qeyd olunur ki, daxili qoşunların komandanı “Dövlət satınalmaları haqqında” Qanuna uyğun olaraq daxili qoşunların silah, xüsusi vasitələr, döyüş texnikası və xüsusi texnika ilə təmin edilməsi üçün müqavilələr bağlayır. İnkişaf etmiş, qanunun aliliyinin təmin olunduğu, hakimiyyət bölgüsünün olduğu bütün ölkələrdə silahlı qüvvələrə nəzarəti, həm də kənar nəzarəti Milli Məclis, yəni qanunverici orqan həyata keçirir. Ona görə də bura əlavə olunsun ki, həmin müqavilələr Milli Məclisin müvafiq komitələri tərəfindən təsdiq olunur. Bu, birbaşa nəzarətin təmin olunması üçün son dərəcə önəmlidir”.

Qüdrət Həsənzadə digər bir mühüm məsələ kimi daxili qoşunların şəxsi heyəti ilə bağlı olduğunu diqqətə çatdırıb: “Bu barədə də əvvəllər məlumat vermişəm. Bu da ondan ibarətdir ki, həm Daxili Qoşunların Akademiyasında təhsil alan kursantlar, həm də zabitlərlə işə qəbul zamanı əmək müqaviləsi bağlanmalıdır. Yəni hərbi xidmət keçmək haqqında müqavilə imzalanmalıdır. Müqavilənin nümunəvi forması bu qanuna əlavə olunmalıdır. Orada onların hüquq və vəzifələri dəqiq göstərilməlidir. Əlbəttə, deyilə bilər ki, “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında” Qanun var və həmin qanunda da bütün hərbi qulluqçuların, o cümlədən də Daxili Qoşunların əsgər və zabitlərinin statusu müəyyən olunub. Amma, çox təəssüf ki, bu qanuna əməl olunmur. Daxili Qoşunlarda xidmət etmiş və hazırda ehtiyatda olan 71 zabit mənə müraciət ediblər. Bunların hamısı Milli Məclisin vasitəsilə daxil olub. Onlar hamısı xahiş edirlər ki, Milli Məclis qanunun icrasının təmin olunmasına kömək etsin. Onlara mənzillər verilmir. Keçən dəfə hörmətli Əli müəllim Prezidentin Fərmanına istinad elədi. Amma Prezidentin Fərmanında həm Sərhəd Qoşunlarının, həm Daxili Qoşunların hərbi qulluqçularına ev verilməməsinə dair hər hansı bir müddəə yoxdur. Hesab edirəm ki, bu məsələ öz həllini mütləq tapmalıdır və bu, “Hərbi qulluqçuların statusu haqqında” qanunun 12-ci maddəsinin 7-ci bəndinin tələbidir. Hesab edirəm ki, həmin məsələ də müqavilədə öz əksini tapmalıdır”.

Millət vəkili əlavə edib: “Toxunmaq istədiyim növbəti məsələ 14-cü maddə ilə bağlıdır ki, Daxili Qoşunlar öz vəzifələrinin icrasına hansı hallarda cəlb oluna bilərlər. Burada qeyd olunur ki, Daxili Qoşunlar aşağıdakı vəzifələri həyata keçirirlər. Amma təklif edirəm ki, 14.1-ci maddə belə əldəndirilsin: Daxili Qoşunlar ölkədə fəvqəladə və hərbi vəziyyət elan olunarkən aşağıdakı vəziyyəti həyata keçirirlər. Ona görə ki, bizim Konstitusiyamızın 109-cu maddəsinin 28-ci bəndinə görə də Prezident silahlı qüvvələrdən təyinatı ilə bağlı olmayan vəzifələrin icrasına razılıq verilməsi üçün Milli Məclisə təqdimat verir. Daxili Qoşunlar da silahlı qüvvələrin tərkib hissəsidir və bizdə də o hallarda Daxili Qoşunlar qeyd olunan vəzifələrin icrasına cəlb olunur. Hansı ki, həmin vəzifələr ölkədə fəvqəladə vəziyyət elan olunduqda nəzərdə tutulub. Yəni buna görə də tutmaq ki, ölkədə dövlət təsisatlarının fəaliyyəti üçün bir təhlükə varsa, yaxud qiyam, dövlət çevrilişi cəhdi, vətəndaşların hüquq və təhlükəsizliyinin qorunmasıyla bağlı problemlər və ya kütləvi ixtişaşlar varsa, bu halda Prezident tərəfindən fəvqəladə vəziyyət elan olunmalı və bundan sonra Daxili Qoşunlar bu vəzifələrin icrasına cəlb olunmalıdır. Ona görə ki, əvvəla ölkədə sabitlik var. İkincisi, Daxili İşlər Nazirliyinin xüsusi təyinatlı dəstələri var. Çevik Polis Alayı. Onlar öz vəzifələrini layiqincə yerinə yetirirlər və hesab edirəm ki, Daxili Qoşunlardan ölkə daxilində yalnız bu iki halda istifadə olunmasına icazə verilməlidir. Çünki Daxili Qoşunlar da, hərbi birləşmələr də silahlı qüvvələrin tərkib hissəsidir. Hərbi birləşmələr də yalnız o halda istifadə olunur ki, ölkədə ya hərbi vəziyyət olsun, ya da fəvqəladə vəziyyət”.

Azərbaycanın qardaşı ilə dostunun Qəzza “qəzası”

Türkiyə və İsrailin sülhməramlı missiya ilə bağlı gərginliyi hara qədər arta bilər? - şərh

Bunu Türkiyə Müdafiə Nazirliyinin sözcüsü Zəki Aktürk jurnalistlərə bildirib.

“Qəzza zolağında beynəlxalq sabitləşdirici qüvvələrin yaradılması ilə bağlı həmkarlarımızla təmaslar davam edir. Türkiyə Silahlı Qüvvələri müvafiq dövlət orqanları ilə koordinasiya da hazırlıqları davam etdirir, atəşkəs sazişinin müəlliflərindən biri kimi digər ölkələrlə diplomatik və hərbi məsləhətləşmələri aparır”, - Aktürk vurğulayıb.

İsrail xarici işlər naziri Gideon Saar isə bundan əvvəl Türkiyənin sözügedən beynəlxalq missiyada mümkün iştirakına etiraz etmişdi.

Bu arada ABŞ Azərbaycan Qəzzada “Sabitlik qüvvələri”nə qoşulmağı xahiş edib. Bu barədə “AnewZ” öz mənbələrinə istinadən məlumat verib.

Məlumatla görə, Bakı bununla bağlı hələ son qərar verməyib. Azərbaycanın irəli sürdüyü tələb isə ölkənin bu missiyada hər hansı iştirakı BMT Təhlükəsizlik Şurasının qərarı ilə beynəlxalq legitimliyi təmin edən və aydın mandat verən bir çərçivədə olmalıdır.

Qeyd olunur ki, bu missiya klassik BMT sülhməramlı əməliyyatı deyil. Missiya

şana qədər silahlı qarşıdurmanın təkrarlanması qarşısını almaqdır.

ABŞ Qəzzaya öz qoşunlarını göndərməyi planlaşdırmır, əvəzində Vaşinqton etibarlı regional və beynəlxalq tərəfdaşlardan ibarət koalisiya yaratmaq niyyətindədir. Azərbaycana bu strateji sülh təşəbbüsünə diplomatik balans və təcrübə baxımından töhfə verə biləcək etibarlı tərəfdaş kimi baxılır.

Qeyd edək ki, bir müddət əvvəl “Politico” Qəzza zolağında sülhməramlı missiyanın icrasında iştirak üçün əsas namizədlərin İndoneziya, Azərbaycan və Pakistanın olduğunu yazıb.

Türkiyə və İsrailin Qəzzada sülhməramlı missiya ilə bağlı mövqelərinin toqquşması gərginliyi hara qədər inkişaf etdirə bilər? Azərbaycanın iştirakı gözlənilən bu prosesdə qardaş Türkiyə ilə dost İsrailin qarşıdurması bizim üçün hansı çətinlikləri yaradır?

Siyasi şərhçi Heydər Oğuz “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycanın dünya siyasətinin nəbzini atdığı Fələstinə sülhməramlı qüvvələr göndərməsi ölkəmizin geosiyasi çəkisinin artması anlamına gəlir: “Bilirsiniz ki, tarix boyu

mana” (Roma sülhü), “Pax Mongolica” (Monqol sülhü) “Pax Ottomana” (Osmanlı sülhü), “Pax Britannica” (Britaniya sülhü), “Pax Americana” və s. kimi terminlər dünya hegemoniyasının hansı imperiyaların əlində olduğunu ifadə etmək üçün istifadə olunur. Məlumdur ki, Pax Roma dövrü eramızdan əvvəl 27-ci ildən başlayıb, eramızdan sonra 180-cü ilə qədər davam edib. Pax Mongolica dövrü 13-14-cü əsrləri, Pax Ottomana 16-17-ci əsrləri, Pax Britannica 19-20-ci əsrləri əhatə edir. II Dünya müharibəsindən sonra isə Pax Americana dövrü başlayır. Dünya ağılığı yükünü daşıya bilməyən və bunu açıq şəkildə dilə gətirən Tramp hakimiyyətinin Qəzzada sülhyaratma missiyasını Türkiyəyə və ona yaxın dövlətlərə buraxması həm də dünya hegemoniyasında yeni dövrün başlamasına işarədir. Hələ ki, adı qoyulmasa da və rüşeym halında olsa da yaxın gələcəkdə Pax Turcana kimi xarakterizə ediləcək yeni dövrdə Azərbaycanın da yer alması həqiqətən də sevindiricidir. Bu, Anadoludan Türkiyəyə qədər uzanan və Yaxın Şərqi qədər genişlənən coğrafiyada yeni güc mərkəzinin ortaya çıxması mənası-

fiqi olan Azərbaycan Pax Turcana sülh rejiminin qurulmasında Ankaraya bacardığı qədər dəstəyi verməlidir. Ən azı ona görə ki, bu rejimin qurulmasında Azərbaycanın da böyük qazancı ola bilər”.

Heydər Oğuzun fikrincə, cəmi 30-35 il əvvəl qədər müstəmləkə həyatı sürən və milli azadlıq mübarizəsi aparan Azərbaycanın birdən-birə dünya sülhünün yaradılmasında önəmli rol oynamaq şansı qazanması təsadüfi deyil: “Bu ilk növbədə rəsmi Bakının həm Türkiyə, həm İsrail, həm də ərəb dövlətləri ilə qurduğu yaxın münasibətlərdən qaynaqlanır. Xüsusilə son dövrlərdə Suriya-İsrail, İsrail-Türkiyə arasında vasitəçilik missiyası yürüdən ölkəmiz bir sıra anlaşmazlıqların həllində öz rolunu oynadı. İstənilən hədəfə tam çatma bilməsək belə, bu istiqamətdə ilk addımlar atıldı, əsla bir araya gəlməsi mümkün görünməyən tərəfləri eyni masa ətrafında oturma bildik. Təbii ki, tarixdəki bir sıra güc mərkəzlərindən fərqli olaraq, rəsmi Bakı buna yumşaq gücü ilə nail oldu. Amma o da var ki, müasir dünyamızda sərt güc o qədər də keçərlidir deyil. Dünyanın idarə olunmasında artıq yumşaq güc daha təsirli alətə çevrilib. Hesab edirəm ki, Türkiyə-İsrail-Ərəb dünyası arasında Azərbaycanın təsir gücündən uğurla faydalanmaq imkanı var və rəsmi Bakı bu təşəbbüsdən çəkinməməlidir. Təbii ki, Fələstinə göndəriləcək sülhməramlılarımızın can güvenliyi də qarantıya altına alınmalıdır. Bunun üçün isə ilk növbədə Fələstin məsələsinin BMT çərçivəsində həllinə nail olunmalıdır. Əks halda sülhpərvər Azərbaycan əsgəri arzulanmayan sürprizlərlə də qarşılaşa bilər”.

✎ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
“Yeni Müsavat”

İranla quru sərhədimiz açıla bilər? - Əraqçı danışdı

“Azərbaycanla sərhədin açılması iki ölkə münasibətlərində əsas məsələdir”.

Bunu İranın xarici işlər naziri Abbas Əraqçı bildirib.

O qeyd edib ki, İran və Azərbaycan arasında sərhədin

yenidən açılması mövzusu iki ölkə münasibətlərində əsas müzakirə mövzularından biri olaraq qalır.

Nazirin sözlərinə görə, son bir il ərzində həm İran, həm də Azərbaycan prezidentləri arasında keçirilən görüşlərdə bu məsələ dəfələrlə gündəmə gətirilib. O, həmçinin qeyd edib ki, Azərbaycan xarici işlər naziri ilə aparılan danışıqlarda da sərhədlərin bağlı qalması məsələsi mütəmadi şəkildə müzakirə olunub.

“Azərbaycan tərəfi bütün sərhədlərin bağlı olduğunu və bunun yalnız İrana aid olmadığını bildirib. Lakin məsələni yenidən nəzərdən keçirəcəyinə dair vəd verib. Hazırda biz Bakının bu məsələyə dair cavabını gözləyirik. Sərhədin açılması İran-Azərbaycan münasibətlərində prioritet məsələlərdən biridir,” - deyə Abbas Əraqçı vurğulayıb.

Ermənistan Naxçıvan yoluna pul ayırmadı

Ermənistanın 2026-cı il dövlət büdcəsi layihəsində Yerasx (Arazdəyən) qəsəbəsindən Naxçıvanla sərhədə qədər dəmir yolu xəttinin təmiri üçün vəsait nəzərdə tutulmayıb.

APA Ermənistan mediasına istinadən xəbər verir ki, bu barədə ölkənin ərazi idarəetmə və infrastruktur naziri David Xudatyan parlament komissiyalarının iclasında rəhbəri olduğu qurumun büdcə təkliflərini təqdim edərkən bildirib.

Deputatların suallarını cavablandıran nazir bildirib ki, regionda nəqliyyat yollarının mümkün açılması üçün dəmir yolu infrastrukturunun hazırlanmasının maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulmayıb.

Onun sözlərinə görə, Meğri regionunda infrastrukturun idarə olunması üzrə ABŞ-la əməkdaşlığın əlaqələndirilməsi məsələləri Baş nazirin müavini Mger Qriqoryanın aparatı tərəfindən idarə olunur.

Paşinyan II Qareginin “fatihəsini” verdi

“Hovhannavank monastırında keçirdiyimiz liturgiyanı Ktriç Nersisyan (katolikos II Qaregin) rəsmi bəyanatla təhqir sayıb. Təhqir bu deyil, təhqir odur ki, katolikos taxtında oturan şəxs keşişlik andını pozub, məlumatımıza görə, onun övladları var”.

Teleqraf xəbər verir ki, bunu Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyan deyib.

“Təhqir odur ki, Ktriç Nersisyan Ermənistanın mənəvi həyatını çıxılmaz vəziyyətə salıb, katolikos fəaliyyətini ixrac-idxal, pul bölgüsü, alqı-satqı işinə çevirib. Təhqir odur ki, katolikos statusunda olan bir insan Allaha inanmır.

Hovhannavankda ibadəti davam etdirəcəyik, daha (II Qaregin vəzifəsini tərk etdikdən) sonra isə Ana Kilsədə (Eçmiədzin kafedralında - red.)”, - o əlavə edib.

Xatırladaq ki, keşiş Aram Asatryan oktyabrın 21-də katolikos tərəfindən kilsədən uzaqlaşdırılıb. Asatryan “erməni kilsəsi və rəhbərini ləkələməkdə” ittiham olunub. Bundan sonra o, Eçmiədzin kafedralından alınaraq dövlətin balansına verilən Hovhannavank monastırında fəaliyyətə başlayıb. Ötən bazar günü onun burada keçirdiyi liturgiya da Nikol Paşinyan da iştirak edib.

Ermənistan parlamentində “Qarabağa qayıdış” təşəbbüsü bir daha rədd edilib. Hakim “Vətəndaş Müqaviləsi” Partiyası Qarabağdan köçmüş ermənilərin Xankəndiyə və ətraf ərazilərə qayıdışına dair müxalifətin irəli sürdüyü təklifin əleyhinə səs verib. Bu barədə parlamentin xarici əlaqələr komissiyasının üzvü, hakim partiyaadan olan deputat Arman Yeqoyan məlumat verib. O bildirib ki, Ermənistan hökuməti hazırda Azərbaycan qarşısında belə bir məsələ qaldırmır:

Xankəndiyə qayıtmaq istəyən ermənilərə ağır zərbə

Elxan Şahinoğlu: “Erməni müxalifətinin mövqeyi dəyişməyib, çünki...”
Qulamhüseyn Əlibəyli: “Onların qayıdışı üçün şərtimiz məlumdur”

“Xaçaturyan tərəfindən irəli sürülən təklif Qarabağdan köçmüş şəxslərin qaytarılmasının təmin edilməsinin Azərbaycanın üzərinə məsuliyyət kimi qoyulmasını nəzərdə tuturdu. Amma hökumət bu anda bu istiqamətdə heç bir təşəbbüs irəli sürmür”, - Yeqoyan deyib.

Məsələyə səbəb müxalif “Ermənistan” fraksiyasının üzvü Artur Xaçaturyanın Avronest Parlament Assambleyasının İrevanda keçirilən sessiyasında “ermənilərin Qarabağa qayıdışı” barədə təklifinin hakim partiya tərəfindən rədd edilməsidir.

Qarabağdan köçmüş şəxslər dedikdə, 2023-cü ilin sentyabrında Azərbaycanın suverenliyinin tam bərpa olunmasından sonra bölgəni könüllü şəkildə tərk edən erməni əhali nəzərdə tutulur.

Erməni müxalifətinin bu məsələyə təkrar-təkrar qayıtması isə siyasi manipulyasiyadan başqa bir şey deyil. Əgər doğrudan da bu insanlar Xankəndiyə qayıtmaq istəyirdilərsə, nə üçün İrevanın mərkəzində bir nəfər belə aksiya keçirib, belə tələb irəli sürməyib? Əgər bölgəni könüllü tərk edənlərin içində beş min nəfər belə qayıdış istəmişə, o zaman erməni müxalifəti niyə hər dəfə bu məsələni gündəmə gətirir?

Reallıq ondan ibarətdir ki, 2023-cü ilin payızında Qarabağdan köçənlərin böyük əksəriyyəti Ermənistan ərazisində sosial adaptasiya problemləri ilə üzləşsə də, geri dönmək niyyətində deyil. Paşinyan administrasiyası bu mövzuya toxunmaqdan qəsdən yayınır, çünki “Qarabağ məsələsinin bağlandığını” artıq həm daxili, həm də beynəlxalq müstəvidə qəbul edib. Hakimiyyət bu məsələni yenidən açmağın həm Qərblə münasibətlərə, həm də Moskva ilə balanslı siyasətinə zərbə vuracağını anlayır. Ermənistan hökuməti “Qarabağa qayıdış” məsələsini gündəmdən çıxarmaqla reallığı etiraf etmiş olur. Çünki artıq Qarabağ Azərbaycanın suverenliyindədir və bu reallığı dəyişmək mümkün deyil.

“Qarabağa qayıdış” təşəbbüsü Ermənistan müxalifəti üçün yalnız daxili siyasi təbliğat vasitəsidir. Digər tərəfdən, Ermənistan müxalifəti Qarabağdan köçənlərin “geri dönüş hüququ”nu müdafiə edərkən, Qərbi Azərbaycandan zorla qovulmuş azərbaycanlıların eyni hüquqa malik olduğunu tamamilə görməzlikdən gəlir. Halbuki əgər doğrudan da “insan haqları”ndan danışmaq istəyirdilərsə, bu prinsip təkərmənlərə deyil, azərbaycanlılara da şamil edilməlidir.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dəfələrlə bəyan edib ki, Qərbi azərbaycanlıların tarixi torpaqlarına qayıdışı sülh sazişinin ayrılmaz hissəsidir. Amma İrevan bu haqi-

qəti qəbul etmək istəmir, çünki o halda öz tarixindəki etnik təmizləmələr faktı ilə üzleşməli olacaq.

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”a bildirib ki, Azərbaycan torpaqları-

zır deyil. Müxalifət də cəmiyyətin ovqatından istifadə etmək istəyir. Onlar Paşinyanı seçki yolu ilə devirmək istəyirlər. Digər yolla çevrilişlər alınmadı.

Qarabağ ermənilərinin geri qayıtması ilə bağlı Azərbaycan

dəfələrlə öz mövqeyini bildirib. Deyib ki, Qarabağ erməniləri Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, hakimiyyətini tanıyırlar və konstitusiyasının qanunlarını qəbul edərək, gəlib yaşasınlar. Biz buna etiraz etmirik. Əks

halda onların Azərbaycana qayıtması qeyri-mümkündür. Qarabağ erməniləri gedəndə unitazları da götürdülər ki, daha Azərbaycanda yaşamaq istəmirlər.

Ermənistandan qovulmuş azərbaycanlıların məsələsi bir qədər fərqlidir. Onlar Ermənistandan zorla deportasiya olunublar və beynəlxalq normalara görə, öz ata yurdlarına qayıtmaq və orada yaşamaq hüququ var. Qarabağ erməniləri isə Azərbaycan Respublikasının vətəndaşlığını qəbul edərək Azərbaycan qanunlarına tabe olduqdan sonra bu hüququ qazana bilərlər. Əgər həmin şəxslər Qarabağda yaşamaq istəyirdilərsə, vətəndaşlığa qəbul olunma ilə bağlı müraciət etməli və müvafiq prosedurdan sonra onlara vətəndaşlıq hüququ verilsə, o zaman qanunvericiliyə uyğun şəkildə qayıdıb Qarabağda yaşa bilərlər”.

Qeyd edək ki, Azərbaycan tərəfi Qarabağdan erməni əhalinin köçündə heç zaman maraqlı olmayıb. Azərbaycanın istəyi bölgədə yaşayan erməni əhalinin re-integrasiyasına nail olmaq, onları təxminən son 30 ildə Ermənistanın və qanunsuz separatçı xunta rejiminin girovluğundan qurtararaq, ölkənin sosial-iqtisadi və ictimai-siyasi həyatına qovuşdurmaq idi. İşğal bitdikdən sonra Azərbaycan özünün erməni sakinləri ilə təmas qurmağa hazır olduğunu bildirib.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

Rusiya Qafqazda yeni "cəbhə" açır - sensasion hədə

Moskva konflikt mənbəyi olan bütün sferalarını itirir və hirsini Qərbin üstünə tökür - iki fərqli baxış

"Qərb qarşılıqlı əlaqələr strukturları hesabına Güney Qafqazı və Orta Asiya ölkələrini Rusiyadan ayırmağa çalışır. Moskva bu cür cəhdləri bütün mümkün vasitələrlə ön-ləyəcək".

Bunu Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov Avrasiya Təhlükəsizliyi üzrə Üçüncü Minsk Beynəlxalq Konfransının yüksək səviyyəli plenar iclasından sonra keçirilən mətbuat konfransında bildirib.

Nazirin iddiasına görə, NATO və Avropa İttifaqı Mərkəzi Asiya və Güney Qafqaz ölkələri ilə öz dialoq və qarşılıqlı əlaqələr strukturlarını qurur və bu əlaqələrdən qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq üçün deyil, ölkələri Rusiyadan ayırmaq üçün istifadə etməyə çalışır: "Əlbəttə ki, biz bu cür meyillərin qarşısını bütün mümkün vasitələrlə - diplomatik, siyasi və iqtisadi vasitələrlə alacağıq".

Xarici işlər naziri onu da vurğulayıb ki, Moskva "heç vaxt Orta Asiya və Qafqazdakı müttəfiqlərinin və eyni düşüncəli tərəfdaşlarının xoşməramlılığının istismar edilməsinə və sui-istifadə edilməsinə, yaxud "Rusiya qarşı çıxmağa məcbur edilməsi" ilə razılaşmayacaq ki, hansı ki, onların iqtisadi və siyasi maraqları baxımından bu, tamamilə qeyri-təbii".

Lavrov böyük ehtimalla, Ağ Evdə Azərbaycan, ABŞ və Ermənistan liderləri arasında imzalanmış 8 avqust anlaşmalarını və noyabrın 6-da Ağ Evdə Trampın iştirakı ilə 5+1 formatında ABŞ və 5 Orta Asiya (Qazaxistan, Öz-

bəkistan, Qırğızistan, Türkmənistan, Tacikistan) liderləri arasında keçiriləcək ikinci sammiti nəzərdə tutur.

Ancaq reallıq belədir ki, Rusiya artıq Qafqaz və Mərkəzi Asiya regionlarını əvvəlki kimi nəzarətdə saxlaya bilmir, sadəcə, təsir göstərməyə çalışır. Bu təsir çox vaxt diplomatik xəbərdarlıqlar, siyasi simvollar və ritorika səviyyəsində qalır. Yaxın illərdə Lavrovun bu kimi sərt bəyanatlarının daha tez-tez səslənməsi gözlənilir.

Məsələ ondadır ki, Rusiya təsir dairəsini, konflikt mənbəyi olan bütün sferalarını itirir. Bütün bunlar regional siyasət, regional təhlükəsizlik və beynəlxalq sülh üçün böyük əhəmiyyət daşıyır. Çünki Moskva beynəlxalq hüququ pozmaqda davam etdiyi bir zamanda yeni təhlükəsizlik arxitekturası formalaşır. Bu proses Cənubi Qafqazda sülhün bərqərar olması üçün real imkanlar yaradır.

Rusiyanın Qərbdə bu qəbildən hədələri nə dərəcədə təsirli ola bilər? Buna onunun yetərli resursu varmı?

Ədalət Partiyasının sədri Mütəllib Rəhimli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiya sınaqdan keçirdiyi son silahlar və Ukrayna cəbhəsindəki vəziyyət hesabına özünün güclü olduğunu nümayiş etdirməyə çalışsa da, insanların düşüncələrində getdikcə cılızlaşır: "İnsanın böyüklüyü onun boyu ilə ölçülmədiyi kimi, dövlətin də gücü onun hərbi potensialı ilə müəyyən olunmur. Əgər dövlət öz mövqeyində haqlı deyilsə və ədalət prinsipini gözləmirsə, onun

hökmranlığına uzaqbaşı müvəqqəti dözülmə bilər, lakin onunla barışılmaz. Hazırda Rusiya bax belə bir durumdadır. Özünün köhnəlmiş siyasəti, yekəxanlığı, digərlərinə yuxarıdan aşağı baxmağı ilə dostlarını da bezdirib. Rusiya müttəfiqləri ilə etibarlı tərəfdaş olmaq inamına da sarsıdıcı zərbələr vurub. Süni konflikt ocaqları yaradaraq təsir dairəsi formalaşdırmaq kimi ifşa olunmuş metodlar artıq bəhrə vermir. Bunun əvəzində inkişaf edən və insan haqlarını qoruyan Qərb daha cəzəedici görünür. Cənubi Qafqaz və Orta Asiya ölkələrinə münasibətdə Lavrovun mövqeyi də doğru deyil".

Partiya sədri inanmır ki, bu ölkələr kiminsə yanında olmağa çalışsınlar və belə bir istəkləri olsun: "Bu ölkələr coğrafi baxımdan Rusiyanın yanında olsalar da, mədəni, hüquqi baxımdan müstəqildirlər. Uyğun dəyərlərə malik ölkələrlə birlikdədirlər. Xüsusilə, türk dövlətlərinin özünəməxsus birlik, əməkdaşlıq və strateji hədəfləri var. Bu ölkələrin başqa bir dövlətin yanında olmağa ehtiyacları yoxdur. Onlar Qərblə əməkdaşlıq qədər Şərqlə də əlaqələrə malikdirlər. Qərbin insana verdiyi dəyərlərlə Şərqi müasir iqtisadi inkişaf dinamika qəbul edilə bilən nümunələrdir. Bunlar Cənubi Qafqaz və Mərkəzi Asiya ölkələrinin siyasi və iqtisadi əməkdaşlığın çevrəsini müəyyən edən sahələrdir.

Rusiya realılıqla barışaraq qonşuları, xüsusilə də keçmiş sosialist respublikaları ilə bəre-

bər əsaslı əməkdaşlığa üstünlük verməlidir. Əks halda hər kəs onu tərk edəcək. Heç bir dövlət tənəzzül yaşayan və inkişafdan qalan ölkə ilə birlikdə olmaq istəməz. Rusiya qorxutmaqla nəyə nail ola bilməyəcək. Süni maneələr prosesi qısa müddət ərzində ləngidə bilər, ancaq dayandıra bilməz".

Onun fikrincə, Rusiyanın hədələri isə heç nəyi dəyişə bilməz: "Əksinə, ondan uzaqlaşmaları sürətləndirir. Çünki Rusiya-Ukrayna cəbhəsində bataqlığa düşüb. Özünün xilas olmağa və bunun üçün bir effektiv yol tapmasına ehtiyacı var. Beynəlxalq münasibətlərə təsiri getdikcə azalmaqdadır, bu prosesdə iştiraka və müzakirələrə dəvət edilmir. Hədələri reallaşdırmaq üçün isə güc və iqtisadi potensial tükənməkdədir".

AMİP sədrinin beynəlxalq əlaqələr üzrə müavini Elşən Mustafayev isə hesab edir ki, Ukrayna savaşı uzandıqca Rusiya təsir imkanları olan hər yeri itirəcək: "Rusiyanın xarici siyasətində Cənubi Qafqaz və Orta Asiya dövlətləri hər zaman öndə olub və bu maraqlarını daim dilə gətirib. Hətta zaman-zaman siyasətində kəskin ritorikaları da görmüşük. ABŞ-ın regionda maraqlarının və təsir imkanlarının artması Rusiyanın davranışlarında özünü göstərir. Gürcüstanda Saakaşvili hakimiyyəti zamanında, 2018-ci ildən sonra Ermənistanla yönəlik apardığı siyasət Qərbin bu iki ölkədə aktivləşməsindən yaranan qıcığın nəticəsi idi. Azərbaycan və Ermənistan arasında gedən

Behruz Məhərrəmov

Deputat: "Dövlət içində dövlət qurmaq istəyən xainlərə..."

Deputat Behruz Məhərrəmov Milli Məclisdəki çıxışında bir sıra məqamlara diqqət çəkib. Musavat.com-un xəbərinə görə, o qeyd edib ki, 22 il əvvəl - 2003-cü ilin bu günü müzəffər lider, Prezident İlham Əliyev Konstitusiyamızın 103-cü maddəsini rəhbər tutaraq ilk dəfə dövlət başçısı kimi dövlətin müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünü qoruyacağına, xalqa ləyaqətlə xidmət edəcəyinə and içmiş, Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasətini davam etdirəcəyini vəd vermişdi:

"Vəd vermək siyasətçinin fəaliyyət metodudur və dünya təcrübəsində liderlərə bir qayda olaraq verdiyi vədləri yerinə yetirmək ya tarixi şərait, ya da vədlərin özünün miqyası baxımdan müəssər olmur.

Açıq desək, 2003-cü ilin tarixi şəraitində, Cənubi Qafqaz kimi mürəkkəb coğrafiyada cənab İlham Əliyevin işgala məruz qalmış bir ölkə ilə müqayisədə miqyası hədsiz böyük olan vədlərini yerinə yetirmək ağılasığmaz görünürdü. Amma cənab İlham Əliyev hələ o zaman nümayiş etdirdi ki, nəyi nə zaman necə edəcəyini bilir.

22 illik yaxın tarixə nəzər yetirsək, birmənalı şəkildə deyə bilərik ki, ötən dövrün hər günü cənab İlham Əliyev bizi ümum-millə məqsədlərə daha da yaxınlaşdırıb".

Behruz Məhərrəmov bildirib ki, ötən 22 ildə Prezident İlham Əliyev nəinki dövlət içində dövlət qurmaq istəyən xainlərə və səfirliklərdə bir bakal alma şərəfi müqabilində narıncıya boyadılmış radikal klounlara meydan vermədi, əksinə, milli iradəni tarixin heç bir dövründə olmadığı qədər iqtidar sahibi etdi:

"Bütün maneələrə baxmayaraq, əzmlə həyata keçirdiyi strategiya nəticəsində siyasi müstəqilliyin möhkəmlənməsi, tam iqtisadi müstəqilliyə nail olunması, ordu və müdafiə sənayesi quruculuğu bizi böyük hərbi-siyasi zəfərə daşıdı.

Beşinci ildönümünü qeyd etdiyimiz bu zəfərlə isə cənab İlham Əliyev mövcudiyyət tariximizdə ilk dəfə hər kəsi, xüsusən onilliklər boyu bizi hesaba almayanları, istehza ilə məğlubiyyətə göz yummağa çağıranları, barəmizdə bizsiz qərar verənləri bizimlə hesablaşmağa vadar etdi, təcavüzkar "böyük Ermənistan" mifini qırmaqla Cənubi Qafqazda sülhü, sabitliyi təhdid edən situasiyanı aradan qaldırmış oldu, Azərbaycan və Ermənistanın öz simalarında bölgəmizin herb meydanından əməkdaşlıq platformasına transformasiyası istiqamətində real nəticələrə aparan status-kvoya nail oldu".

E.PASASOY,
Musavat.com

sülh danışıqlarının rəsmi Moskvanın iştirakı olmadan aparılması və bu istiqamətdə ciddi irəliləyişlərin əldə olunması, ən vacibi isə danışıqların ABŞ-da baş tutması Rusiyanı regionla bağlı bəyanatlar verməyə məcbur edib. Paralel şəkildə Orta Asiya ölkələri ilə bağlı aparılan danışıqlar, böyük iqtisadi layihələr ətrafında gedən işlər və noyabrda liderlərin ABŞ-da görüşülən görüşü Rusiyanı ciddi narahat etməyə başlayıb. Bu narahatlığın əsas səbəbi isə özünün hazırkı durumunda gedən proseslərə təsiretmə imkanlarının hər keçən gün zəifləməsindən təbii ki, bunu bürzə verməmək üçün kəskin və təhdid dilində danışmaqla mövqelərini qoruma çalışır".

Onun sözlərinə görə, amma Ukraynada gedən müharibə səbəbindən Rusiyaya qarşı aparılan siyasi və iqtisadi təcrid kampaniyası onun müqavimət gücünü azaldıb: "Eyni vaxtda bir neçə cəbhədə imkanlarını səfərbər edə bilmir. Bunu yaxşı bildiyindən ABŞ Orta Asiya ölkələri ilə ilkin olaraq iqtisadi sahədə böyük imkanlar yaradacaq danı-

şıqlara başlayıb. Məsələnin reallaşmasının əsas səbəbi isə bu ölkələrə münasibətdə siyasi yox, iqtisadi faktorların öndə olmasıdır. Bu da Mərkəzi Asiya dövlətlərini danışıqlarda məmnuniyyətlə iştirak etməyə stimullaşdırır.

Eyni zamanda, Rusiyadan bir o qədər də uzaqlaşdırılır. O ölkələr də yaxşı bilirlər ki, ABŞ-la münasibətlərindən narazı olan rəsmi Moskva əvvəlki kimi qorxulu deyil. Qərblə qarşıdurmada gücünü və üstünlüyünü geri qaytara bilməyə, gedən proseslərin qarşısını almaq çətin olacaq. Beləliklə, bu gedişatla Rusiyanın postsovet respublikalarının özündən uzaqlaşmasının qarşısını almaq imkanlarını zəif hesab edə bilərik. Amma məhz bu zəifliyin göstəricisi olaraq kəskin ritorikanın isə günü-gündən artacağını düşünürəm. Eyni zamanda, Ukrayna ilə apardığı müharibə uzandıqca nəinki Cənubi Qafqaz və Orta Asiya, ümumiyyətlə, hər istiqamətdə təsir imkanlarının tükənməyi ehtimalları da böyükdür".

Q Cavanşir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

Saxta təsəlli

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

İki nəfər bığlı-saqqallı cavanı dabaq xəstəliyi üçün saxta vaksin hazırladıqları yerdə yaxalamışdılar. Kamali-ədəblə şüşə flakonlara spirt, kimyəvi boya-filan qarışığı doldurur, bunu heyvandarlar sırıyırmışlar. Fürsətdir axı. Bu dəqiqə dabaq hər yerdə yayılıb, deməli dabaq dərmanından yaxşı pul çıxar.

Bax, fikir verdinizsə mən bu fəaliyyəti “fürsət” adlandırdım, ancaq normal ölkə və camaatlar arasında belə işlərin adı cinayətdir, dələduzluqdur, şərəfsizlikdir. Biz isə fürsət deyirik. Bacarana baş qurbanı deyirik. Oğrudan oğruya halaldır deyirik. Səhər yerimizdən qalxanda bu gün kimə ataq, qabağa düşək fikirləşirik. Oğru, quldur, qoçu kultumuz var.

Ona görə də korona yayılarda saxta korona dərmanları düzəldənlər varlarırdı. İndi dabağın sezonudur. Sabaha Allah kərimdir...

Korona yazdım, yadıma düşdü, o vaxt bütün dünya vaksin axtaranda bizim Elmlər Akademiyasının başabəla alimcikləri... vaksin qabı düzəlmişdilər. Zarafat eləmirəm. Həqiqətən, bəyan edilmişdi ki, peyvəndi həmin qabda saxlasalar xarab olmayacaq. Amma media imkan vermədi, elmi ixtirani beşikdə boğduq, AMEA xəbəri təkzib etdi. Təbii, indi 3 milyonu Elton müəllimin boynuna heç prokurorluq da qoya bilmir. Hələ Akademiyanın o vaxtlar yeni növ kartof çipsi istehsal elədiyini də boynuna almayacaq.

Həmin dabaq dərmanı “ixtira” edən gənclərin əslində bu pis yola düşməyinin dərin səbəbləri var. O səbəblərin başında işsizlik, bekarlıq, monopoliya, kənd təsərrüfatının və ümumiyyətlə milli iqtisadiyyatımızın yanlış idarəçiliyi dayanır. Əgər həmin gənclərin əlinə çomaq verib vaxtında dana otarmağa göndərsəydilər, indi saxta dabaq dərmanı düzəlməzdilər. Əksinə, bazarda sağlam dana ətimiz olardı, Hindistanda öz ecəliylə rəhmətə getmiş müqəddəs camışların cəmdəyinə möhtac qalmazdıq.

Kənd təsərrüfatına rəhbərlik edənlər arasında sən demə 1 nəfər də ixtisasca baytar yox imiş. Amma bu yaxınlaracan gömrük komitəmizdə sədrin 5 müavinindən azı üçü baytar idi. Nəyə görə, çün, sədrin həmkəndliləri, qahımları idilər. İndi vəziyyət başqa cürdürmü? Şübhə edirəm. Əks halda hansı məmuru tuturlarsa, niyə vəzifələrdə çoxlu qahım-əqrəbası aşkara çıxır? İcra başçısı tuturlar, qızı məhkəmə hakimi imiş. Buyursun, papanın işinə özü baxsın. Balaca bacısının oğlu isə Maliyyə Nazirliyində müşavirmiş. Deputatlar arasında nəyi var, hələ bilmirik.

O bunun dayısı, bu onun əmisi, filankəsin baldızı, nə bilim, nəyi... Başa düşürük, balaca ölkədir, hamı qahımdır. Yəqin qahım evliliyinə qadağan qoyulduğu kimi, vəzifəyə öz qahımlarını yerləşdirməyə də qadağa qoyulmalıdır. Hərçənd, sanki elə bir qanun vardır. Yoxsa mən səhv edərəm? Yəqin səhv edərəm. Bizdə qanunları pozmaq mümkün deyil. Hətta qanunlar özləri bəzən adamları pozmaq istəyir, xalq etiraz edir! Biz müti insanlar deyilik! Azərbaycan yatmış aslandırlı... (Aslan söhbətinin ardını bilənlər bilməyənlərə danışsın, artıq o afyozizm kifiyi verir).

Baytar general rütbəsi alanda, generallar şabalıd alverinə girişəndə, çoban göydələn tikəndə xiyar əyri bitməlidir, dabaq yayılmalıdır, dabaq dərmanı da saxta çıxmalıdır. Yemək saxta, içmək saxta, dərman saxta, həkim saxta, müəllim saxta, hüquq saxta, vəkil saxta, molla saxta, yazıçı-şair, bəstəkar-rəssam saxta... Saxta olmayan nəse, kimsə göstərin, etəyində namaz qılaq.

Birtərəfli olmasın deyə, axırda öz sahəmizdən misal çekim. Dünən başlıq gördüm: “Azərbaycanda ilk qadın taksi sürücüləri işə başlayıblar”. Sanki Azərbaycan hansısa Afrika ölkəsiymiş, qadınlara azadlıq təzə verilib və sairə. Bizdə qadınlar hələ it ilindən nəinki taksi, avtobus, tramvay-trolleybus, qatar, təyyarə belə sürüblər. Bunu təzə hadisə, ilk olaraq qələmə verən jurnalist saxtakardır.

P.S. Bir təsəlli var ki, bizim problemlərimiz də saxtadır. Saxta təsəllidir, əbəttə...

Amerikanın “The National Interest” nəşri Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanın siyasi fəaliyyətini təhlil edib. Qəzetə görə, daxili tənqidlərə baxmayaraq, Ermənistan lideri Güney Qafqazda sülh və inteqrasiyaya nail olmaq üçün səylə çalışır.

Müəllifi Cozef Epşteyn olan məqalədə qeyd olunur ki, üfəqdə yekun sülh müqaviləsi və gələcək il keçiriləcək parlament seçkiləri ilə bağlı “stavkalar” yetərinə yüksəkdir və Paşinyan hakimiyyətdə qalarsa, ölkəsinə çoxdan gözlənilən sülh dövrünə daşıya bilər. Əks halda, qonşu Gürcüstan kimi, Ermənistan da Moskvanın orbitinə geri dönmək riski ilə üzləşəcək ki, bu da regionda münafişəni yenidən alovlandırma bilər.

Nəşr hesab edir ki, əgər ABŞ sülhü təmin etmək istəyirsə, Paşinyanın siyasi varlığını təmin etməlidir. “Vaşinqton həmçinin sülhə qarşı çıxan varlı erməni diasporların təzyiqinə qarşı durmalıdır. Ermənistanın tranzit ölkə kimi ABŞ-ın maraqları üçün birbaşa əhəmiyyət kəsb edir. Tezliklə sərhədləri açmağa sülh müqaviləsi ilə Ermənistanın Şərqlə Qərb arasında əsas tranzit mərkəzi kimi özünü təsdiqləmək üçün unikal fürsəti var. Xüsusən də Rusiya, İran və Qırmızı dənizdən keçən marşrutlar global münafişələr səbəbindən qeyri-sabit hala gəldiyi bir vaxtda”, - deyər müəllif vurğulayır və ardınca bildirir ki, Moskvanın geri çəkilməyi ehtimalı azdır, çünki Rusiyanın İrəvandakı səfəri Kopirkin açıq şəkildə ölkəsinin nəinki Cənubi Qafqazı tərk etmədiyini, üstəlik, Gümrüdəki bazasının Ermənistanın təhlükəsizliyi üçün həyati əhəmiyyətli bir struktur olduğunu bildirir.

Müəllifin sözlərinə görə, Paşinyanın uğur qazanmasına dəstək ABŞ üçün yalnızca bir liderin mövcudluğu məsələsi deyil: “Bu, sülhün və suverenliyin postsovet məkanında birlikdə mövcud ola biləcəyinin sübutudur. “Əgər Moskva Paşinyanı vəzifəsindən uzaqlaşdırmağa müvəffəq olsa, çox güman ki, revanşist ermənilərin narazılığından və millətçiliyindən istifadə edib Azərbaycanla münafişəni yenidən alovlandıracaq, iki tərəfi bir-birinə qarşı qoyacaq, və vaxtilə olduğu kimi, onları Rusiyanın təsiri altına salmağa salacaq. Ermənistanın gələcəyi və belkə də hətta bölgədə sabitlik bundan asılıdır”, - Cozef Epşteyn fikrini tamamlayıb...

Bu arada isə rusiyalı analitik Andrey Nikulin “Nver Mnatsakanyanla bir gün” proqramında son dərəcə təxribatçı bir açıqlama verib. Onun iddiasına görə, Rusiyada belə bir mövqə mövcuddur ki, yüz il əvvəl baş vermiş hadisələrin Qafqaz regionunda yenidən təkrarlanması istisna

Bakı və İrəvana şok xəbərdarlıq - “Kreml Paşinyanı devirib sonra...”

Cənubi Qafqazda Qərblə Rusiyanın ölüm-dirim savaşı güclənir; Ermənistanın Moskvanın orbitinə qayıtmaq riski var

deyil: “Azərbaycan və Ermənistan üçün “Yoldaş Frunze” ssenarisi təkrarlana bilər”.

Onun sözlərinə görə, guya Moskvanın regiona qayıdaraq respublikaları özünə tabe etməsi variantı tamamilə mümkündür: “Ermənilər üçün İrəvandakı hadisələr vacibdir, Azərbaycan isə Rusiya ilə qarşıdurmanın növbəti mərhələsinin uzaqda olmadığını anlayır. Rusiya və Azərbaycan rəhbərlikləri arasında barışıq əldə olunmayıb, tərəflər məcburən qarşıdurmanı gələcəyə “təxirə” salıblar” (Axez.az).

Qeyd edək ki, “Yoldaş Frunze” ssenarisi deyərək Cənubi Qafqazın hərbi yolla Rusiyanın nəzarətinə qaytarılması nəzərdə tutulur.

Güney Qafqaza, konkret olaraq Azərbaycana və Ermənistanla həm Qərb nəşrinə, həm də rusiyalı ekspertin açıqlamasında haqqında danışılan təhlükələr nə dərəcədə ciddidir?

Professor Qabil Hüseynli “Yeni Müsavat”a bildirib ki, Rusiyanın Azərbaycana təhdid imkanları sıfırın altındadır. Onun sözlərinə görə, Şuşa bəyannaməsi var və şimal qonşumuz ölkəmizdə hər hansı xain ssenarilər həyata keçirə bilməz. Professorun fikrincə, Rusiyanın Ermənistanla isə təzyiq və təhdid üçün əlinə rıçaqlar saxlanmaqdadır:

“Ona görə də narahatlıq Ermənistanla bağlıdır. Gələcək ilin kritik seçkilərindən də Pa-

şinyan salamat çıxmağı baxarsa, ona zaval yoxdur. Bununla da revanşist qüvvələr tamamilə məğlub olacaq və bir daha müqavimət göstərməyə enerjisi qalmayacaq. Zənnimcə, Qərb də Rusiyanın planlarını hesablayır və çevriliş niyyətinə qarşı əks addımlar hazırlayır. Bu gün ABŞ və Avropa Birliyi Paşinyanı qorumağa məhkumdur. Çünki söhbət təkcə Nikolun hakimiyyətindən getmir, Ermənistanın itirilməsi və Rusiyanın peykə qayıtması təhlükəsi yaranacaq. Qərbin isə Ermənistanla Paşinyandan başqa dəstəklədiyi qüvvə alternativ namizədi yoxdur. O səbəbdən onu müdafiə etməyə borcludurlar.

Yeri gəlmişkən, Paşinyanın belə bir ərəfədə Fransaya səfəri və Makronla görüşü də Qərbdən verilən dəstəyin göstəricisidir. Hər nə qədər Makron Azərbaycana xoş münasibət bəsləməsə də, onun dəstəklədiyi Paşinyanın hakimiyyətdə qalması bizə daha sərfəlidir, nəinki rusiyanın iqtidara qayıdışı. Odur ki, gələcək il Ermənistanla Qərb-Rusiya toqquşması olacaq. Bu, Cənubi Qafqazın taleyinə ciddi təsir edəcək”.

Q.Hüseynli qeyd edib ki, Moldova prezidenti Maya Sandu da Rusiyanın Ermənistanla siyasi dəyişikliyə hazırladığını açıqlayıb: “Sandu Qərbin adamıdır və ciddi kəşfiyyət məlumatlarına istinad

edir. O deməkdir ki, Avropa Kremlin İrəvanda hansı addımlar atacağını indidən dəqiqələşdirib. Ümumiyyətlə, Rusiya gələcək il seçkilərdə çevriliş edə bilməyə, onun Ermənistanla təsirləri tamamilə zəifləyəcək. Azərbaycana gəldikdə isə burada Rusiya təsiri minimuma endirilib. Ramiz Mehdiyev və Nəcməddin Sadıqov kimi siyasi və hərbi rəhbərlikdə vaxtilə təsirləri olmuş qruplar zərərsizləşdirilib. O cəhətdən daxildə risklər yoxdur. Amma Paşinyanın yerinə rusiyanın gəlməsi nəticəsində yenidən münafişənin alovlanması ehtimalı haqda deyə bilərəm ki, gözləntilərim azdır. Rusiya yenidən müharibəni başlada bilməz. Əvvəla, özü Ukrayna müharibəsindən çıxma bilmir. Digər tərəfdən, Türkiyə faktoru var. Üstəlik, erməni cəmiyyəti də o əhvalda deyil. Sadəcə, 8 avqust razılaşmalarını pozmağa, sülh prosesini yubatmağa çalışa bilər. Bu da erməni xalqına heç nə verməyəcək. Məncə, erməni cəmiyyəti reallığı dərk edir. Yeni başa düşür ki, Paşinyansız bu ölkə hara gedəcək. Bu zaman sıfır nöqtəsinə qayıtmaq erməni xalqına növbəti fəlakət və uçurum vəd edir. Əgər bunu istəyirlərsə, Rusiyanın ağışına qayıtsınlar. Yox, xalqın ağı varsa, Moskvanın yox, Paşinyanın arxasınca getməlidir”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 “Yeni Müsavat”

Avropa Parlamentindən Azərbaycana növbəti pislik - reaksiya

Qurum Bakı-İrəvan normallaşmasına xələl gətirən sənəd dərc edib; AP sülhə töhfə verə bilərmi?

Avropa Parlamenti Ermənistan-Azərbaycan münasibətləri ilə bağlı sənəd dərc edib. Sənəddə “Dağlıq Qarabağda müharibələr”, Ermənistanla Azərbaycan arasındakı münasibətlərin hazırkı vəziyyəti, Aİ-Ermənistan və Aİ-Azərbaycan iktərəfli münasibətləri araşdırılır.

Bakı və İrəvan arasında uzunmüddətli sülh ehtimalına toxunan sənəddə qeyd olunur ki, Paşinyan hökuməti Qarabağdakı məğlubiyyətdən sonra daxilə artıq xeyli siyasi kapital sərf edib. Bildirilir ki, Paşinyanın siyasi zəifliyi mart ayında Gümrüdə keçirilən yerli seçkilərdə onun “Vətəndaş Müqaviləsi” partiyasının zəif çıxışı ilə nümayiş etdirilib: “Lakin hökumətin ictimai dəstəyinin azalmasına baxmayaraq, siyasi rəqibləri hələ də geridə qalırlar. Xüsusilə də konstitusiya ilə bağlı Bakıya hər hansı güzəşt 2026-cı ilin iyun ayında keçiriləcək parlament seçkiləri öncəsi müxalifət tərəfindən fürsət kimi istifadə olunacaq”.

Sənəddə bu xüsusda deyilir: “Prinsipcə, yeni konstitusiya səs çoxluğu ilə və qeydiyyatdan keçmiş seçkilərin ən azı 25%-nin iştirakı ilə ümumxalq referendumunda təsdiqlənməlidir. Dəyişikliklər Azərbaycanın təzyiqinin nəticəsi kimi qəbul edilərsə, bu rəqəmi əldə etmək çətin olacaq. Ermənistanın son parlament seçkilərində seçicilərin yansından bir qədər azının iştirak etdiyini nəzərə alsaq, müxalifət sadəcə boykot kampaniyasına başlaya bilər ki, bu da seçici yorğunluğu ilə birlikdə referendumun etibarlı elan edilməsinə gətirə bilər.

Belə bir ssenarinin qarşısını almaq üçün hökumətin eyni gündə parlament seçkiləri və referendum keçirə biləcəyi və ya alternativlər axtara biləcəyi güman edilir. Bu kontekstdə Ağ Evdəki 8 avqust sammitinin nəticələri çox vacibdir. Digər oyunçular, xüsusən də Avropa İttifaqı və Türkiyə eyni dərəcədə vacib rol oynaya bilərlər”.

Qardaş Türkiyənin mövqeyi və söyləri belli. Bəs 2-ci Qarabağ müharibəsi və antiterror əməliyyatından sonra Azərbaycan qarşı olduqca qərəzli, riyakar mövqe tutan və nəticə etibarı ilə inam-etibarı itirən Aİ və onun əsas qurumu Avropa Parlamenti bundan sonra böyük sülhə töhfə verə bilərmi? Verərsə, necə? Elə isə nədən sənəddə Ermənistan konstitusiyasının dəyişdirilməsi Bakıya güzəşt kimi təqdim edilir? Əgər söhbət konstitusiyayı beynəlxalq hüquqa uyğunlaşdırmaqdan və qonşu ölkəyə ərazi iddiasından rəsmən imtinadan gədirsə, bunun harası Azərbaycana güzəştədir?

Nəhayət, Paşinyan parlament seçkiləri ilə referendumu eyni gündə keçirmək qərarı verə bilərmi? Nəticə nə olar?

“Alyans” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov “Yeni Müsavat”-a bildirdi ki, Ermənistanda keçir

riləcək parlament seçkilərinə də nəyin bahasına olursa-olsun qalib gəlmək üçün Rusiya özünün bu ölkədəki əlaqələrini hərəkətə gətirib: “Demək olar ki, bütün qüvvələri birləşdirməyə cəhdlər göstərilir. Əvvəlki müxalifətin seçkilərdə Nikol Paşinyana qalib gəlmək şansının olmamasını nəzərə alaraq Rusiya kilsənə, sahibkarları da bu prosesə qoşub və yeni bir lider ətrafında blok yaradıb parlament seçkilərinə gəlmək istəyir. Təbii ki, Qərb də hərəkətə keçməlidir, fəallaşmalıdır və nəyin bahasına olursa-olsun Nikol Paşinyanın seçkidə qalib gəlməsinə çalışmalıdır. Çünki bu təkcə Ermənistan, hətta bölgəmiz üçün əhəmiyyətli bir hadisə deyil, eyni zamanda, global səviyyədə bu çox mühüm bir hadisədir. Rusiyanı Cənubi Qafqazdan çıxarmaq və onun təsirini azaltmaq üçün Ermənistanda seçkiləri Paşinyanın rəhbərlik etdiyi siyasi təşkilat udmalıdır. Avropa Parlamentinin dərc etdiyi sözügedən sənədlər də bu istiqamətdə atılan addım kimi qiymətləndirilməlidir. Deməli anlayırlar ki, Ermənistanda məğlubiyyət Rusiyanın Cənubi Qafqazda gücünün artmasına, mövqelərinin möhkəmlənməsinə gətirib çıxara bilər”.

A.Səmədovun sözlərinə görə, seçkiqabağı kampaniyaya dövründə Paşinyanın rəqibləri, təbii ki, yeni Konstitusiyanın qəbulundan və guya bu addımın Azərbay

canın diktəsi ilə atılmasından gen-bol danışacaqlar: “Baxmayaraq ki, 2018-ci ildən Nikol Paşinyan yeni Konstitusiyanın qəbul edilməsinin zəruriliyindən danışır. Ancaq siyasətdə yalan danışmaq, həqiqəti təhrif etmək əksər siyasətçilərin əsas peşəsinə çevrilib. Bu səbəbdən Ermənistandakı müxalifət Ruspərest qüvvələr ləyaqətli davranışları ilə qətiyyətlə seçilməyən şəxslərdir. Bu amili qabardıb Paşinyanın nüfuzunu azaltmağa cəhd göstərəcəklər. Ona görə də Avropa Birliyi, Avropa Parlamenti müəyyən narahatlığını ifadə edir. Çox təəssüf ki, Ermənistan cəmiyyətində də Konstitusiyanın Azərbaycanın təzyiqi ilə dəyişdirilməsini, yeni ana qanunun qəbul olunmasını düşünənlər az deyil”.

Həmsöhbətimiz qeyd etdi ki, Avropa Parlamentinin bundan sonra Azərbaycan-Ermənistan arasında sülhə töhfə verməsi mümkün deyil: “Heç buna ehtiyac da yoxdur. Çox təəssüf ki, indiyə qədər Avropa Parlamenti də, müəyyən mənada son dövrlər Avropa İttifaqının digər rəhbər orqanları da sülhə mane olan addımlar atdılar. Bu səbəbdən Azərbaycan Avropa İttifaqını vasitəçilik missiyasından uzaqlaşdırdı. Artıq sülh müqaviləsinin imzalanması üçün bütün addımlar atılıb, yalnız Ermənistan Konstitusiyasından Azərbaycana qarşı iddialarının çir

Hikmət Hacıyevdən yeni Zəngəzur mesajı

“Zəngəzur dəhlizinin Azərbaycan-Ermənistan sərhədinə qədər olan hissəsində tikinti işləri yekun mərhələyə çatır”.

Musavat.com xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Respublikası Prezidentinin köməkçisi - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev “X” hesabında bildirib.

“Azərbaycan bölgədə nəqliyyat və logistika əlaqələrinin qurulması üçün yerində ciddi işlər aparır”, - paylaşımında vurğulanıb.

Simonyan: “Bir müddət sonra Qarabağa gedə bilərsiniz”

Ermənistan parlamentinin sədri Alen Simonyan yerli revanşist müxalifətin ermənilərin Qarabağa qayıdışı ilə bağlı açdığı müzakirələrdən danışib.

Teleqraf xəbər verir ki, spiker jurnalistlərə açıqlamasında Ermənistan müxalifətini qeyri-ciddilikdə ittiham edib.

“İndi kimsə söyləyə bilər ki, o, ermənilərin Qarabağın hansısa bir yaşayış məntəqəsinə qayıtmasını təmin edə bilər? Belə bir insan varmı, böyük danışan, tost sözləri söyləyən yox, belə biri?” - o qeyd edib.

Alen Simonyan əlavə edib ki, müəyyən bir müddətdən, münasibətlər normallaşdıqdan sonra istəyənlər gedib orada yaşaya bilərlər, amma imkan olsa: “Biz zərərət etmirik, ciddi olun. Yeni indi Qarabağ sakinləri var, insanlar var, gəlmək istəyirlər, amma Ermənistan hakimiyyəti deyir ki, yox, gəlməyin?”

Qeyd edək ki, söhbət 2023-cü ildə Azərbaycanın Qarabağ İqtisadi Rayonunu könüllü tərk edən erməni əsilli insanlardan gedir.

xarılması şərti qalib ki, sülh sazişi imzalanınsın. Bu səbəbdən Avropa Parlamentinin yardımına heç bir ehtiyac yoxdur. Bizə mane olmasınlar, kömək eləməsələr də olar”.

Ekspert onu da dedi ki, Ermənistanda referendumun parlament seçkiləri ilə eyni gündə keçirilməsi ehtimalı yoxdur: “Çox güman ki, Paşinyan belə bir addımı atmayacaq. Əsas hədəf, hətta yeni Konstitusiyanın qəbulundan da daha vacib hədəf Paşinyan üçün parlament seçkilərində qalib gəlməkdir. Əgər Konstitusiya dəyişikliyi üçün referendum parlament seçkiləri ilə eyni vaxtda keçirilsə bundan Nikol Paşinyana qarşı kifayət qədər istifadə oluna bilər. Yəni əsas kampaniya Paşinyanın bu addımının əleyhinə qurular və xalqda da belə bir rəy yaranar ki, əslinə qalsa parlament seçkisi Konstitusiyaya münasibətlə bağlı bir referendumdur. Yəni xalqın münasibətində referendum seçkilərdən önə keçə bilər ki, bu

da son nəticədə Paşinyanın daha az səs almasına gətirib çıxara bilər”.

A.Səmədov sonda vurğuladı ki, əgər Qərb, Avropa dövlətləri, ABŞ Paşinyanın seçkidə qalib gəlməsi üçün ən azı Rusiya qədər fəallıq göstərsələr, əllərindən gələni etsələr son nəticədə həm Paşinyanın qalib gəlməsi mümkün ola bilər, həm də ardınca keçiriləcək referendumda yeni Konstitusiyanın qəbul olunması xalqın səsverməsi ilə təsdiqlənər və ardınca da sülh müqaviləsi imzalanar: “Odur ki, Qərb Gürcüstan dərslərindən nəticə çıxartmalıdır, Gürcüstanda bu rəddi səhvləri diqqətlə araşdırmalıdır və Ermənistanda belə bir vəziyyətin yaranmasına qətiyyətlə imkan verməməlidir. Rusiya Ermənistanda Gürcüstan ssenarisini işə salıb və orada “İvanışvili-2 variantı”nı reallaşdırmaq xətti götürüb. Qərb bunun qarşısını almalıdır. Əks halda Ermənistanı da Gürcüstanın taleyi gözləyə bilər”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Oktyabrın 31-də spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə Milli Məclisin payız sessiyasının növbəti plenar iclası keçirildi. Spiker dedi ki, oktyabrın 29-da Milli Məclisdə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 30 illiyinə həsr edilən beynəlxalq parlament konfransı keçirilib. Tədbirdə 20-dək ölkənin parlament nümayəndə heyətləri, o cümlədən 8 ölkənin parlament sədrləri və sədr müavinləri, eləcə də 7 beynəlxalq təşkilatın təmsilçiləri, ümumən isə 100-dən çox adam iştirak etdi. Konfransda “Konstitusiyaya müasir dünyada dövlətlərin müstəqilliyinin və suverenliyinin təməli kimi” mövzusunda çıxışlar edilib. Sədr qeyd etdi ki, bu konfrans “Konstitusiyaya və Suverenlik İli” çərçivəsində Milli Məclisin təşkilatçılığı ilə keçirilən 13-cü tədbir idi.

Sonra spiker Sahibə Qafarova bugünkü iclasın gündəliyinə 11 məsələnin daxil edildiyini dedi. O, birinci məsələnin 8 noyabr - Zəfər Günü'nün beşinci ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Bəyanatı olduğunu söylədi.

Milli Məclisin sədri bildirdi ki, noyabrın 8-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Silahlı Qüvvələrimizin 44 günlük Vətən müharibəsində Zəfərinin beşinci ildönümü tamam olur. 8 noyabr Azərbaycanın tarixinə müdrik siyasi rəhbərliyin və uzaqgörən hərbi strategiyanın təntənəsi, xalqımızın yenilməz gücünün və qəhrəmanlığının rəmzi kimi daxil olub.

Spiker bildirdi ki, möhtərəm cənab Prezidentin sözləri beş il öncə baş vermiş hadisənin tarixi mahiyyətini ifadə edir. Cənab Prezident demişdir: “Azərbaycan 44 gün ərzində parlaq qələbə qazanaraq Ermənistanı məğlub etdi, işğala son qoydu. Bu 44 günün hər günü bizim şanlı tariximizdir”. S. Qafarova qeyd etdi ki, Vətən müharibəsində qazanılmış Zəfərin hərbi və siyasi ölçüsü ilə yanaşı, mənəvi ölçüsü də var və o, milli ruhumuzun dirçelişini ifadə edir. Bu gün bizə onu da xatırladı ki, dövlətin gücü təkcə iqtisadiyyatda və orduda deyil, həm də bütün ölkə vətəndaşlarının həmrəyliyində və birliyində, Vətənin taleyi üçün məsuliyyət hissindədir: “Son illərin hadisələri də göstərir ki, yalnız liderinin ətrafında sıx birləşən, öz torpağında azad yaşamağın nə demək olduğunu bilən xalq haqlarını qorumağa və pozulmuş haqlarını bərpa etməyə qadirdir”.

Sonra təklif etdi ki, Zəfər Günü münasibəti ilə möhtərəm cənab Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban xanım Əliyevaya Milli Məclis adından təbrik məktubları ünvanlansın, Azərbaycan xalqının və dövlətinin bu günü və sabahı naminə dəyərli fəaliyyətlərində onlara yeni böyük uğurlar arzulayaq. Spikerin təklifi alqışlarla qarşılandı.

Çıxışına yekun vuran Milli Məclisin sədri təəssüflə bildirdi ki, müharibə itkisiz olmur: “Biz də bu müharibədə şəhidlər vermişik. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, qazilərimize isə möhkəm can sağlığı dileyirik”.

Sonra deputat Vüqar Rə-

Milli Məclis Zəfər günü ilə bağlı Bəyanat qəbul etdi

Parlament ipoteka ilə bağlı qanuna dəyişiklikləri təsdiqlədi, Cinayət Məcəlləsinə yeni əlavələr edildi

himzadə Milli Məclisin Bəyanatının mətnini oxudu.

8 noyabr - Zəfər Günü'nün beşinci ildönümü ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Bəyanatı səsə qoyularaq qəbul edildi.

Deputat Vüqar Bayramov çıxış edərkən bir sıra məsələlərə diqqət çəkdi. Qeyd etdi ki, gələn həftə şanlı Zəfərimizin 5 ili tamam olacaq: “22 il öncə ilk dəfə Prezident seçilən zamanı dövlət başçımızın müəyyənləşdirdiyi hədəflər artıq reallaşmışdır”.

“Müzəffər Ali Baş Komandanımızın rəhbərliyi ilə Azərbaycan ərazi bütövlüyünü və suverenliyini tam bərpa edib. Zəfərimizə aparan yol həmçinin Azərbaycan iqtisadiyyatının güclənməsindən və eləcə də ordumuzun maddi-texniki bazasının güclənməsindən keçdi. Zəfərimizi həzm edə bilməyən daxili marjinal siyasi qruplar son zamanlar Azərbaycanda həyata keçirilən islahatlara kölgə salmağa uğursuz cəhdlər edir və əsaslandırılmamış fikirlərini sosial şəbəkələr vasitəsi ilə yaymağa çalışırlar”.

V. Bayramov dedi ki, 1995-ci ildən başlayaraq Azərbaycanda əvvəlki hakimiyyətlərin dövründə dərinləşən tənəzzül inkişaf ilə əvəz olundu: “1996-2002-ci illərdə ÜDM 71 faiz artdı. Bu müddətdə kənd

təsərrüfatında 40.3 faiz, nəqliyyat və rabitədə 4,2 dəfə olmuş, tikintidə 5 dəfə və ticarətdə isə 1,9 dəfə artıb qeydə alındı. Bu o deməkdir ki, indiki tok-sit müxalifətin iqtidarda olduğu dövrdə yarıtmaz idarəetmə nəticəsində toksitləşdirilən iqtisadiyyat məhz Milli Liderimizin rəhbərliyi sağlamaşdırdı və yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoydu”. V. Bayramov qeyd etdi ki, Prezident İlham Əliyevin 22 illik prezidentliyi dövründə isə Azərbaycan iqtisadiyyatı 4 dəfədən çox böyüyüb: “Son 22 ildə Azərbaycanın icmal büdcəsinin gəlirləri 15 dəfə, xərcləri isə 18 dəfə artıb. Bu müddətdə dövlət büdcəsinin gəlirləri 30 dəfə artıb. Azərbaycan üçün kifayət qədər vacib olan strateji valyuta ehtiyatları isə bu dövrdə 2 milyard dollardan 80 milyard dollara çatıb. Əldə edilən uğurlar yeni dövrdə iqtisadi islahatların dərinləşməsi ilə daha da möhkəmlənməkdədir”.

Deputat Azər Badamov pay torpaqları ilə bağlı problemlərdən bəhs etdi. Bildirdi ki, bu, keçirdiyi qəbullar zamanı seçicilərin mütləq şəkildə qaldırdığı məsələlərdən biridir: “Əslində bu məsələ təkcə mənim təmsil olunduğum dairənin yox, əksər kənd rayonlarının seçicilərini narahat edən mə-

sələdir. Bu, vətəndaşların mülkiyyətinə verilmiş pay torpaqları ilə bağlıdır. Seçicilər müraciətlərdə pay torpağını bir neçə il dincə qoyandan sonra onun üzərinə bitmiş kol-kosdan təmizlənməsi problemi ilə qarşılaşdığını bildirirlər. Hətta mülkiyyətdəki torpaqda texniki yollarla ağac yetişdirib onu kəşib istifadə etmək də olmaz. Halbuki, mülkiyyət sahibi torpağında yetişdirdiyi ağacın böyüməsinə kifayət qədər zəhmət qoyur və onu gələcəkdə öz istəyinə uyğun istifadə etmək məqsədilə ekir. Həm də torpaq sahibi mülkiyyətindəki torpaqın üzərində yaşıllıq olub olmasının baxmayaraq bütün ərazisinin vergisini verir, amma ərazidən tam şəkildə istifadə edə bilmir”.

İpotekaya dair tələblərin ödənilməsində üstünlük hüququnun dəyişdirilməsi mexanizmi təkmilləşdirilir. Bu barədə məsələ Milli Məclisin iclasında müzakirə edilən “İpoteka haqqında” qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə öz əksini tapıb. Mövcud qanunda bu hüququn ipoteka saxlayanlar arasında müqavilə əsasında dəyişdirilə bilməsi nəzərdə tutulub. Qanun layihəsinə əsasən, ipotekaya dair tələblərin ödənilməsində üstünlük hüququnun dəyişdirilməsi

barədə müqavilənin notariat qaydasında təsdiq edilməsi və üstünlük hüququnun dövlət reyestrində qeydiyyatı alınması təklif olunur.

Qanun layihəsinə əsasən, ipotekaya dair tələblərin ödənilməsində üstünlük hüququ ipoteka saxlayanlar arasında dəyişdirildikdə hüquqlar daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində və daşınar əmlakın rəsmi reyestrində sənədlərin təqdim edildiyi gündən 3 iş günü müddətində qeydə alınacaq. Həmçinin ipotekaya dair tələblərin ödənilməsində üstünlük hüququ dəyişdirildikdə dövlət rüsumu üstünlük hüququnun keçdiyi ipoteka saxlayan tərəfindən ödəniləcək.

Vurğulandı ki, ipotekaya dair tələblərin ödənilməsində üstünlük hüququnun dəyişdirilməsinin dövlət qeydiyyatı bu mexanizmin daha işlək olmasına və üstünlük hüququ olan ipoteka saxlayanın hüquqlarının daha səmərəli həyata keçirilməsinə xidmət edəcək.

Layihədə qeyd edilib ki, qanun layihəsinin qəbul edilməsi nəticəsində ipotekaya dair tələblərin ödənilməsində üstünlük hüququnun daşınmaz əmlakın dövlət reyestrində qeydiyyatı alınması yolu ilə bu hüquqların dövlət reyestrində tə-

min ediləcək.

Müzakirələrdən sonra məsələ səsverməyə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edildi.

Cinayət Məcəlləsinə dəyişiklik edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikası qanununun layihəsi isə üçüncü oxunuşda qəbul edildi. Dəyişikliklər əsasən, iqtisadi fəaliyyət sahəsində olan cinayətlərə aid olan Cinayət Məcəlləsinin “İnhisarçılıq hərəkətləri və rəqəbəti məhdudlaşdırma” maddəsinin həm adı, həm də dispozisiyasına dəyişiklik edilir. Mövcud qanunvericiliyə əsasən, təsərrüfat subyektlərinin digər rəqibləri bazardan kənarlaşdırmaq və ya yeni rəqiblərin bazara daxil olmasının qarşısını almaq məqsədilə rəqəbəti məhdudlaşdıran vasitələrin tətbiqi barədə kartel sövdələşməsi, belə sövdələşmədə iştirak etmə, yaxud rəqəbətin qarşısının alınmasına, aradan qaldırılmasına və ya məhdudlaşdırılmasına səbəb olan və ya səbəb ola bilən bazar maneələrini yaratma, məhdudlaşdırıcı fəaliyyətə vasitələrdən istifadə etmə və ya digər inhisarçılıq hərəkətlərini etmə qanunvericiliyə uyğun cəzalandırılır. Təklif edilən dəyişikliklərə əsasən, rəqəbat qanunvericiliyinin pozulması, yeni qanunla yol verilən hallar istisna olmaqla rəqəbəti məhdudlaşdırıcı üfüqi və şaquli sazişlərin bağlanması, uyğunlaşdırılmış bu cür hərəkətlərin edilməsi və ya hökmrən müvəqqəti sui-istifadə etmə, bu əməllər xeyli miqdarda ziyan vurmaqla və ya xeyli miqdarda gəlir əldə etməklə törədildikdə müvafiq cəza tətbiq ediləcək.

Mövcud qanunvericiliyə əsasən, bu əməllər üzrə “xeyli miqdar” dedikdə 10 min manatdan 50 min manatadək olan məbləğ, “külli miqdar” dedikdə 50 min manatdan artıq olan məbləğ başa düşülür.

Təklif edilən dəyişikliklərə əsasən, bu əməllər üzrə “xeyli miqdar” dedikdə 200 min manatdan yuxarı, lakin 500 min manatdan artıq olmayan məbləğ, “külli miqdar” dedikdə 500 min manatdan yuxarı, lakin 1 milyon manatdan artıq olmayan məbləğ, “xüsusi külli miqdar” dedikdə 1 milyon manatdan yuxarı olan məbləğ başa düşüləcək.

Müzakirələrdən sonra məsələ səsverməyə qoyularaq III oxunuşda qəbul edildi.

□ **Elsad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanın İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) Səbinə Əliyeva Monteneqronun paytaxtı Podqoritsada Azərbaycan vətəndaşının saxlanılması ilə bağlı bu ölkənin ombudsmanı Siniša Bjekovićə məktub ünvanlayıb.

orqanlar Türkiyə vətəndaşlarına qarşı nifrət nitqi, fiziki zorakılıq təhdidlərinə görə səkkiz nəfərin saxlandığını açıqlayıb. Polis bıçaqlanma hadisəsi ilə bağlı biri Türkiyə, biri azərbaycanlı olmaqla iki nəfərin saxlanıldığını açıqlayıb.

lən şəxslərin cinayətdə şübhəlendirilməsi üçün kifayət qədər əsasların olmadığını müəyyən edib. Bununla belə, qeyd olunur ki, insidentlə bağlı iş bağlanmayıb.

Hüquqşünas Polad Mehdiyev mövzunu "Yeni Müsavat" a şərh edərkən bildirdi ki,

hücumun səbəblərini aradan qaldırmaq və cəmiyyətə təhlükəsizlik hissini qaytarmaqdır. Siyasi baxımdan isə Monteneqro hökumətinin bu reaksiyası daxili auditoriya-ya "mıqrasiya və təhlükəsizlik" mesajı kimi görünür. Lakin eyni zamanda bu addım

Ukrayna nüvə silahı yaradır?

ABŞ kəşfiyyatı Vaşinqtonun münaqişəyə diplomatik həll yolu tapmaq söylərinə baxmayaraq, Putinin Ukraynaya qarşı müharibəni davam etdirmək və hərbi qələbə qazanmaq niyyətində olduğu qənaətinə gəlib. Bu barədə NBC News ABŞ Konqresinin üzvlərinə təqdim edilən son hesabatla tanış olan mənbələrə istinadən məlumat yayıb.

Təhlilə görə, kəşfiyyat orqanları, prezident Donald Trampın sülh danışıqlarına başlamaq söylərinə rəğmən, Moskvanın Kiyevə gəzəşmə getmək istəyinin heç bir əlamətini görmür. Mənbələrə görə, Rusiya qoşunlarının böyük itkilərə məruz qalmasına və ölkə daxilində artan iqtisadi çətinliklərə baxmayaraq, Putin "mövqeyində daha da möhkəmlənib".

ABŞ rəsmiləri hesab edirlər ki, Kreml hərbi əməliyyatları siyasi razılaşmalardan üstün tutmağa davam edir və Ukrayna ilə bağlı strateji məqsədlərini dəyişdirmək üçün heç bir əlamət göstərmir. Hərçənd Tramp Ukraynadakı münaqişənin sülh yolu ilə həllinə hələ də inanır.

Bu barədə o, Cənubi Koreyada keçirilən APEC sammitində çıxışı zamanı deyib.

"Səkkiz münaqişəni həll etmişəm, ancaq Moskva və Kiyev arasındakı münaqişə qalıb. Düşünürdüm ki, bu, sadəcə olaraq prezident Putinlə aramdakı münasibətə görə həll olunacaq, amma bir az fərqli oldu. Lakin düşünürəm ki, həll olunacaq", - Tramp vurğulayıb.

Bu arada Ukraynanın keçmiş baş naziri Nikolay Azarov özünün Telegram kanalında bildirib ki, Ukrayna müəyyən şərtlər daxilində nüvə silahı hazırlaya bilər. O, ölkənin uran yataqlarının olduğunu və uranı zənginləşdirmə sisteminin yaradıla biləcəyini deyib. Azarov bildirib ki, "əgər ukraynalılar bu cür silahları özləri hazırlaya bilməsə, onlara kömək ediləcək".

Mümkündürmü və nə qədər vaxta?

Politoloq Yusif Bağırzadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Vaşinqtonun əlində Rusiyaya təsir göstərmək üçün müxtəlif alətlər mövcuddur və sanksiyalar bunlardan sadəcə biridir. "İndi Tramp administrasiyasının sanksiyalar üzərində dayanması isə bunun Rusiya ilə birbaşa hərbi qarşıdurmada maraqlı olmamasından, yükün daha çox Avropa ölkələrinin üzərinə qoyulmasından qaynaqlanır. Məsələ burasındadır ki, indiki vəziyyətdə ABŞ-ni tamamilə qane edir. Əzəli rəqiblərdən biri olan Rusiya müharibə və sanksiyalar səbəbilə xeyli zəifləyir və bu fonda ayrı-ayrı bölgələrdə təsir imkanlarını itirir. Avropa İttifaqı ölkələri Rusiya ilə mübarizədə təhlükəsizlik sahəsində Vaşinqtonun dəstəyinin vacibliyi səbəbilə ABŞ-dən asılı vəziyyətdə qalırlar. ABŞ-də olduqca böyük təsir imkanlarına malik olan silah istehsalçıları müharibə və Avropanın silahlanması fonunda külli miqdarda gəlir əldə edirlər ki, bu da onların Tramp ətrafında daha sıx birləşməsinə təmin edir".

Bununla belə politoloq hesab edir ki, Tramp administrasiyası nəhayətdə Rusiyanı həqiqətən də müharibəni dayandırmağa məcbur etmək istəyəcək, digər vasitələrə də əl atıla bilər: "Ukraynaya müharibəni Rusiyanın dərinliklərinə keçirə biləcək uzaqmənzilli raketlərin verilməsi bu vasitələrdən biridir. Və ya ABŞ Ukrayna ilə imzalanmış nadir metalların istismarı ilə bağlı sazişi əsas götürərək Ukraynada bu fəaliyyətə başladığını elan edə və bu fəaliyyətə cəlb olunmuş şirkətləri qorumaq adı ilə Ukraynaya hava hücumundan müdafiə sistemləri, hərbi birliklər yerləşdirə bilər. Eyni şəkildə Rusiyanın bütün etirazlarına baxmayaraq ABŞ və Avropa ölkələrindən ibarət hərbi birliklərin təhlükəsizlik zəmanəti adı altında Ukraynaya yerləşdirilməsi də variantlardan biridir. İndiki mərhələdə Ukraynaya nüvə silahı hazırlamağa icazə verilməsi və ya nüvə zənginləşdirilməsində köməklik göstərilməsinə bələdçi deyil".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Qaradağda azərbaycanlılara hücum - Bakının reaksiyası

Monteneqro saxlanılan azərbaycanlıni azad etsə də, türklərə qarşı aqressiya səngiməyib

O, saxlanılan şəxsin təqsirsizlik prezumpsiyası, hüquqi yardıma çatım və tərcüməçidən istifadə hüquqlarının təmin olunmasını xahiş edib. Monteneqro Ombudsmanı saxlanılan Azərbaycan vətəndaşlarının hüquqlarının müdafiəsi ilə bağlı Səbinə Əliyevanın məktubuna cavab verib. Bildirilib ki, Monteneqro Respublikasının İnsan Hüquqları və Azadlıqları Müdafiəçisi Siniša Bjeković Podqoritsa şəhərində Azərbaycan vətəndaşının saxlanılması ilə bağlı İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman) Səbinə Əliyevanın məktubuna rəsmi qaydada cavab ünvanlayıb. Monteneqro Ombudsmanı məsələnin nəzarətə götürülərək bununla əlaqədar həmin ölkənin Polis İdarəsi ilə birbaşa əlaqə yaratdığını və saxlanılmış Azərbaycan vətəndaşına qarşı xüsusi həssaslıqla davranıldığını bildirib.

Qeyd edək ki, hadisə ilə bağlı Türkiyə və Azərbaycan vətəndaşları şübhəli şəxs kimi saxlanılıb. Bu iki ölkədən onlarla şəxs isə Monteneqroda yaşamağa qanuni sənədlərinin olmaması şübhəsi ilə saxlanılıb. Davadan sonra vandallar Podqoritsada türkiyəli sahibkara məxsus restoranın şüşələrini sındırıblar, digərləri isə türkiyəli immiqrantlara məxsus avtomobilləri yandırdılar. Bir neçə Türkiyə vətəndaşı fiziki hücumla məruz qaldıqlarını bildirib. Oktyabrın 26 və 27-də əsasən türklərin yaşadığı məhəllələrdə küçələrə çıxan kütlə yürüş edərək "Türklər rədd olsun", "Türkləri öldürün" şüarları səsləndirib. Yerli rəsmi

Bu iki şəxsdən əlavə, etibarlı yaşayış icazəsi olmayan 45 Türkiyə və Azərbaycan vətəndaşının da saxlanıldığı bildirilib. Polis bildirib ki, saxlanılan şəxslərdən 7-si cərimə edilib, 8-si isə ölkədən deportasiya ediləcək. Monteneqroda tikinti şirkətlərinin birində fəhlə işləyən Azərbaycan vətəndaşı Nəcəf Nəcəfli BBC-yə qeyd edib ki, o, oktyabrın 26-sı axşamını polis idarəsində keçirməli olub.

Son xəbərə görə, saxlanılan Azərbaycan vətəndaşı sərbəst buraxılıb. APA-nın əldə etdiyi xəbərə görə, Azərbaycan vətəndaşı azad olunub. Polisin müşahidə kameralarına baxdığı və nəticədə, Azərbaycan vətəndaşının hadisə baş verərkən evdə olduğu məlum olub. Yerli KİV-in yaydığı məlumata əsasən, Monteneqro Ali Məhkəməsi bir müddət əvvəl Podqoritsada baş verən insidentlə əlaqədar həbs olunan Türkiyə və Azərbaycan vətəndaşlarının həbsini ləğv edib. Məhkəmə təqsirləndirir.

Monteneqroda baş verən insidentlər fonunda Türkiyə və Azərbaycan vətəndaşlarının saxlanılması, habelə türkiyəli sahibkarlara məxsus obyektlərə və avtomobillərə qarşı hücumlar bu ölkənin turizm imicinə mənfi təsir göstərə bilər: "Podqoritsada başlayan hadisələrdən sonra Monteneqro hökumətinin türkiyəli vətəndaşlar üçün vizasız rejimi müvəqqəti dəyişdirməsi və "yaşayış sənədlərinin yoxlanılması" əməliyyatlarını genişləndirməsi müəyyən hüquqi və siyasi suallar doğurur. Hüquq baxımından Monteneqro Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasının iştirakçısı olaraq milliyyətə görə ayrı-seçkiliyə yol verməməli, saxlanılan şəxslərin hüquqlarını təmin etməli və nifrət zəminli hücumların obyektiv intitaqını aparmalıdır. Vandalizm və fiziki zorakılıq hallarının adi xuliqanlıq kimi deyil, nifrət motivli cinayət kimi qiymətləndirilməsi vacibdir. Dövlətin vəzifəsi yalnız cinayətkarı cəzalandırmaq deyil, həm də

ölkənin turizm reputasiyasına zərbə vura bilər. Turistlər üçün "sabitlik və təhlükəsizlik" əsas göstəricilərdir. Türkiyə və Azərbaycan kimi ölkələrdən hər il minlərlə turist bu regionu seçir, lakin son hadisələr onların səfər qərarına mənfi təsir göstərə bilər. Vətəndaşlarımız üçün viza rejimi dəyişməsə də, səfərlər zamanı ehtiyatlı davranmaq, sənədləri və siğortanı qaydasında saxlamaq, mümkün risklər barədə məlumatlı olmaq tövsiyə olunandır. Ümumiyyətlə, Monteneqro hökuməti üçün əsas məsələ hadisələrə hüquqi çərçivədə, emosiyasız və qərəzsiz yanaşmaqdır. Fərdi cinayət faktı əsasında bütöv millətləri hədəf almaq düzgün deyil və bu həm ölkənin beynəlxalq imicinə, həm də iqtisadi maraqlarına ziddir. Hücumların tam araşdırılması, zərərçəkənlərə dəstək və turizm sektoruna etimadın bərpası bu ölkənin gələcək nüfuzu üçün həlledici olacaq".

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistan hökumətinin son iclasında müzakirə olunan layihələr arasında “Hərbi vəzifə və hərbi qulluqçuların statusu haqqında” qanuna dəyişiklik edilməsi barədə qərar da var.

Teleqraf xəbər verir ki, burada 24 aylıq məcburi hərbi xidmət müddətinin 2025-ci ilin qış çağırışından başlayaraq 6 ay azaldılması, 18 aylıq müddətli həqiqi hərbi xidmət müddətinin müəyyən edilməsi nəzərdə tutulur.

Qanun layihəsinin qəbulu 2025-ci ilin qış çağırışı çərçivəsində 2026-cı ilin yanvar ayından başlanan 18 aylıq xidmət müddəti 2027-ci ilin iyulunda başa çatdıqından, 2027-ci ilin ikinci yarısından başlayaraq məcburi hərbi xidmətin təşkili xərclərinin azalacağını proqnozlaşdırır.

Azərbaycanla Ermənistan sülh anlaşması əldə edib. Yekun sülh müqaviləsindən sonra böyük nəhəng bir konflikt səhifəsi bağlanacaq. Bunun ardınca hər iki ölkə yeni dövrə qədəm qoyacaq ki, iqtisadi əməkdaşlığı, nəqliyyat kommunikasiyalarının işlək olmasını nəzərdə tutur. Əgər bölgədə logistikalar işləyəcəksə, iqtisadi dinamika olacaqsə, hərbi eskalasiya riskləri sıfırlanacaq. Bu mənada tərəflərin hərbi xərclərini də azaltması, əsgərlik müddətini də aşağı endirməsi mümkündür.

Artıq Ermənistan bu yöndə müzakirələrə başlayıb. Azər-

Əsgərlik müddəti azaldıla bilər - Ermənistandan sonra...

Ramil Məmmədli: “Bu məsələdə Türkiyə və NATO təcrübəsindən də istifadə edə bilərik”

baycanda da əsgərlik müddətinin azaldılması təklifləri səslənir. Hazırda ali təhsil alan şəxslər 1 il, orta təhsilli şəxslər isə 1, 6 ay həqiqi hərbi xidmət keçir. Son dəyişikliklərə əsasən hərbi çağırış yaşının yuxarı həddi 30-a endirildi, əvvəl 36

idi. Bunun davamı olaraq, ali təhsilli şəxslərin 6 ay, orta təhsilli şəxslərin 1 il əsgərlik keçməsi təklifləri səslənir.

Regionun sülhə qədəm qoymasından sonra belə bir dəyişikliklər mümkündürmü və ehtiyac varmı?

Mövzu ilə bağlı hərbi ekspert Ramil Məmmədli “Yeni Müsavat”-a danışdı. Ekspert qeyd edib ki, dünyanın güclü ordularında çağırış prosedurları daha sadədir. Əgər bir çox sahələrdə Türkiyə və NATO təcrübəsindən bəhrələnilirsə, hesab edə bilərik ki, məhz bu sahədə də onların təcrübəsindən istifadə etmək məqsədəuyğundur.

proseslər regionda hərbi əməliyyatların, yeni regiondakı gərginliyin olub-olmaması ilə bağlı deyil. Həqiqi hərbi xidmət müddətinin uzadılması və ya çox saxlanması ümumi ordunun döyüş hazırlığına müsbət təsir göstərəcək bir amil kimi hesab oluna bilməz. Dünyanın güclü ordularında çağırış prosedurları daha sadədir. Əgər bir çox sahələrdə Türkiyə və NATO təcrübəsindən bəhrələnilirsə, hesab edə bilərik ki, məhz bu sahədə də onların təcrübəsindən istifadə etmək məqsədəuyğundur.

Ramil Məmmədli hesab edir ki, bu məsələdə ali təhsil almış və ali təhsili olmayan vətəndaşlar arasında fərqlər qoymaq düzgün deyil:

“Əvvəlcə qeyd etmək lazımdır ki, həqiqi hərbi xidmət müddəti ilə bağlı ayrı-seçkilik aradan qaldırılmalıdır. Mənim

fikrimcə, ali təhsil almış və ali təhsili olmayan vətəndaşlar arasında hərbi xidmət məsələsində xüsusi və ya uzunmüddətli fərqlər qoymaq düzgün deyil. Məsələn, ali təhsilli vətəndaşlar 6 ay, digər vətəndaşlar isə 8 ay xidmət edə bilərlər, yeni fərqləndirmə çox böyük olmamalıdır.

Digər tərəfdən, həqiqi hərbi xidmət peşəkar, müqavilə ilə xidmətə keçid mərhələsi kimi nəzərdən keçirilməli və baza rolunu oynamalıdır. Çünki bildiyimiz kimi, qısa müddət ərzində, məsələn, bir il və ya bir il yarım ərzində hərbi qulluqçunun xidmət etdiyi qoşun növünün bütün texniki-taktiki biliklərinə tam yiyələnmə bilməsi mümkün deyil. Bu baxımdan hesab edə bilərik ki, 6 aylıq çağırış müddətindən sonra hər bir çağırışçı vətəndaş üçün peşəkar orduya keçidə stimül yaradan mexanizmlər tətbiq edilməlidir.

Mən düşünürəm ki, çağırış yaşının azaldılmasından sonra məhz bu addımların atılması doğru olar, yeni həqiqi hərbi xidmətə çağırış həm baza rolunu oynayacaq, həm də peşəkar ordu formalaşdırılmasına zəmin yaradacaq. Ümid edirəm ki, qarşıdan gələn dövrdə - 2026-cı ildə Azərbaycan qanunvericiliyi məhz bu məqamlar nəzərə alınmaqla müvafiq dəyişiklikləri həyata keçirəcək”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Rayonlarda həkim çatışmazlığı - Az maaş, yoxsa...

TƏBİB rəhbəri problemin olduğunu etiraf etdi - iki həkimdən təklif

Azərbaycanın əksər rayonlarında həkim çatışmazlığı problemi getdikcə dərinləşir. Tibbi Ərazi Bölmələrini İdarəetmə Birliyinin (TƏBİB) İcraçı direktoru Vüqar Qurbanov bu barədə “Medinex 2025” sərgisində danışarkən bildirdi ki, “həkimlərin yetişdirilməsi uzunmüddətli prosesdir və bu səbəbdən regionlarda bu çətinlik hiss olunur”.

Onun sözlərinə görə, bu vəziyyət təkcə Azərbaycana xas deyil, bir çox ölkələrdə də oxşar tendensiya müşahidə olunur. Qurbanov qeyd edib ki, “Mental Klinika” adlı layihə çərçivəsində ilin sonuna qədər regionlarda həkim çatışmazlığının tam aradan qaldırılması planlaşdırılır.

Amma realıqda mənzərə fərqlidir. Rayonlarda ixtisaslı kadrlar tapmaq müşkülə çevrilir. Əksər bölgələrdə həkimlər ya təqaüd yaşına çatıb, ya da paytaxtdakı özəl klinikalara üz tutublar. İllərlə rayon xəstəxanalarında çalışan təcrübəli həkimlər maaş azlığını, infrastruktur və şəraitin zəifliyini səbəb göstərərək Bakıya köçürlər.

Gənc həkimlər isə ümumiyyətlə, bölgələrdə işləmək istəmirlər. Bunun əsas səbəbi maaşdan çox sosial mühit və inkişaf imkanlarının məhduddur. Onların sözlərinə görə, bölgələrdə nə elmi yüksəliş, nə peşəkar təlim imkanı, nə də şəxsi perspektiv var. Əməkhaqqı çox vaxt 500-700 manat civarındadır, amma paytaxtda bu məbləğ bir neçə

dəfə artıqdır. Nəticədə, sadəcə cərrahixas deyil, bir çox ölkələrdə də oxşar tendensiya müşahidə olunur. İnsanlar bir apandisit, bir doğuş, hətta diş müalicəsi üçün belə Bakıya üz tuturlar. Bu da həm maddi, həm fiziki cəhətdən vətəndaşlar üçün əlavə yük yaradır.

Əslində Azərbaycanda həkim sayı ilə bağlı ciddi çatışmazlıq yoxdur. Statistik məlumatlara görə, ölkədə hər 10 min nəfərə təxminən 36 həkim düşür ki, bu, bəzi Avropa ölkələrindən belə yüksək göstəricidir. Amma problem başqa yerdedir - həkimlərin bölgələrə yerləşdirilməsində, infrastruktur və sosial təminatda.

Hazırda isə bölgələrdə səhiyyə sistemi özünü tam təmin edə bilmir. Bir çox tibb müəssisələri həkim əvəzinə tibb bacılarının, feldşerlərin və ya praktikantların ümidinə qalıb. Bu, həm xidmət keyfiyyətini aşağı salır, həm də səhiyyəyə olan inamı zədələyir.

Bütün bu reallıqlar göstərir ki, regionlarda həkim çatışmazlığı təkcə “az maaş” prob-

lemi deyil.

Bakı Ağrı Klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov “Yeni Müsavat” bildirib ki, həkim çatışmazlığı problemi hazırda kifayət qədər aktual bir problemdir: “Tibb universitetini bitirənlər əsasən gənclərdir və bu insanlar daha çox urbanizasiyaya meyilli olurlar, yeni şəhər mühitində işləməyə üstünlük verirlər. Burada səbəb yalnız şəhər həyatının həyəcanlılığı və cazibədarlığı deyil, eyni zamanda şəhərlərdə yerləşən böyük klinikalarda təcrübə qazanmaq imkanlarının geniş olmasıdır. Bu klinikalarda daha mürəkkəb və həyəcanlı tibbi prose-

durlar həyata keçirilir ki, bu da gənc həkimləri universiteti bitirdikdən sonra həmin müəssisələrdə qalmağa sövq edir”.

Həkimin sözlərinə görə, problemin həlli yolları kimi bir çox ölkələrin təcrübəsindən istifadə etmək olar: “Türkiyədə tibb universitetini bitirdikdən sonra həkimlər ixtisas almaq üçün mütləq şəkildə müəyyən müddət ucqar rayonlarda işləməlidirlər. Bu, məcburi xidmət kimi tətbiq olunur. Nəticədə həmin həkimlərin bir qismi bölgəyə uyğunlaşır, orada ailə qurur və orada da imi işləməyə başlayır.

Və ya ucqarlarda işləyən həkimlərin stajlarının artırıl-

mış şəkildə qeyd olunması və ya şəhərlə müqayisədə daha yüksək əməkhaqqı ilə təmin olunması kimi stimullar tətbiq edilir. Belə üsullarla bu problemin müəyyən qədər həllinə nail olmaq mümkündür”.

Pediatr Vaqif Qarayevin sözlərinə görə, bölgələrdə xəstəxananın maddi-texniki bazası normal olmalıdır ki, müayinə metodlarından istifadə etmək mümkün olsun:

“Bakıdakı qədər olmasa da, ilkin müayinə üçün əsas avadanlıqlar olmalıdır. Varmı? Yoxdur. İkinci məsələ: gənc ailə 24 saat xəstəxanada qala bilməz. Onun ailəsi, uşağı, xəstəxanadan kənar həyatı var. Harada yaşayacaq? Bu,

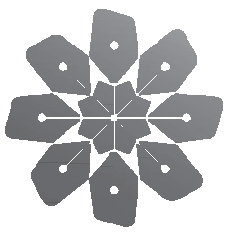
ciddi problemdir. Uşağını qoymağa normal bağça və məktəb varmı? Bakıdakı qədər olmasa da, normal şəraiti olan məktəb və bağçalar mövcud deyil. Gənc insandır, onun istirahətə, əyləncəyə, sosial həyata ehtiyacı var. Bu da yoxdur. Bəli, həkim işləməlidir, amma onun da normal həyatı olmalıdır. Deməli, əsas iki səbəb var: birincisi, maddi-texniki bazanın olmaması, ikincisi - sosial şəraitin yetərli olmamasıdır.

Rayonlarda ya həkim yoxdur, ya da həkim var, amma diaqnoz qoymaq üçün xəstəxananın imkanı, avadanlığı yoxdur. Bu çox ciddi məsələdir. Ən çox şikayətlər cənub bölgəsindəki xəstəxanalarla bağlıdır.

Bir sözlə, həkimləri rayonlara yönəltmək üçün ilk növbədə maddi-texniki baza mövcud olmalı, maaşlar isə yüksək səviyyədə təmin edilməlidir.

Rusiya bu sahədə “Zemskiy Vrach” adlı xüsusi dövlət proqramı tətbiq edir. Bu proqram çərçivəsində kənd və ucqar bölgələrdə işləməyə razı olan gənc həkimlərə birdəfəlik olaraq 1 milyon rubla qədər vəsait ödənilir. Eyni zamanda, mənzil, sığorta və istirahət imkanları da dövlət tərəfindən təmin edilir. Bölgələrdəki tibb müəssisələri müasir avadanlıqlarla təchiz olunur və həkimlərə texniki dəstək göstərilir”.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Azad sahibkarlığın və liberal iqtisadiyyatın təşviqi

Azərbaycan kripto adaptasiyası üzrə global reytingdə 151 ölkə arasında 90-cı yerdə qərarlaşıb. “Chainalysis” şirkətinin hesabatına əsasən, global kriptovalyuta reytingində Azərbaycan Salvador (89) və İrlandiya (91) arasında qərarlaşıb.

Hesabatdan aydın olur ki, Azərbaycan adı fərdi istifadəçilərin mərkəzləşdirilmiş platformalarda (məsələn, Binance, Coinbase və s.) apardıqları kripto əməliyyat həcminə görə orta aktivlik səviyyəsinə malikdir və bu göstərici üzrə 83-cü olub. Kriptovalyuta üzrə ümumi tranzaksiya dəyərinə görə ölkə mərkəzləşdirilmiş kripto bazarda orta səviyyəli oyunçu kimi qiymətləndirilir və 81-ci olub. Mərkəzləşdirilməmiş maliyyə (məsələn, Uniswap, Aave, Curve) sektorunda Azərbaycanın kripto üzrə göstəriciləri (97-ci yer) zəif olub. Bu, texnoloji biliklər və hüquqi infrastrukturun inkişaf səviyyəsi ilə əlaqələndirilir.

Ölkə iri investorlar və şirkətlərin kripto əməliyyatlarının həcminə görə 82-ci yerdə qərarlaşıb. Bu isə o deməkdir ki, kripto bazasında şirkətlərin, fondların və ya iri investorların mərkəzləşdirilmiş platformalarda etdiyi əməliyyatların həcmi azdır. Yəni ölkədə əsasən fərdi istifadəçilər aktivdir, amma böyük maliyyə institutları hələ kütləvi şəkildə bazara daxil olmayıb.

Ümumi nəticələr göstərir ki, Azərbaycan kriptovalyuta bazasına tədricən daxil olma

mərhələsindədir. Ölkədə fərdi istifadəçilər tərəfindən kripto əməliyyatları müəyyən fəallıqla aparılır, lakin mərkəzləşdirilməmiş maliyyə və institusional seqmentlərdə inkişaf potensialı yüksək olaraq qalır (APA).

Azərbaycanda iri oyunçuların kriptovalyuta bazasına daxil olmamasının əsas səbəbi, mütəxəssislərə görə, bazarı tənzimləyən hüquqi bazanın yaradılması ilə bağlıdır. Son on ilə yaxın dövrdə ölkənin müasir maliyyə bazasının yeni və sürətlə böyüyən bu seqmentində fəaliyyəti tənzimləyəcək hüquqi bazanın formalaşdırılması ilə bağlı müxtəlif vədlər verilsə də, irəliləyiş doğru təsirli addımlar demək olar ki, qeydə alınmayıb. Yalnız Azərbaycan Mərkəzi Bankı ötən il maliyyə bazarlarında innovativ maliyyə məhsullarının məhdud çərçivədə və Mərkəzi Bankın nəzarəti altında sınaqdan keçirilməsi və uğurlu nəticə göstərən məhsulların geniş miqyasda tətbiqi üçün normativ-hüquqi əsasların formalaşdırılması məqsədilə xüsusi tənzimləmə rejimi tətbiq edib. Bu proses çərçivəsində ötən ilin oktyabrında ilk mərhələ üzrə 4 məhsul sınaq müddətində tətbiq olunmaq üçün seçilib.

Mərkəzi Bank bu ilin av-

qust ayında ilk mərhələdə sınaq qəbul olunan dörd məhsulun qiymətləndirməsi nəticəsində iki məhsul üzrə fəaliyyətlər dayandırılıb, ikisinin fəaliyyət müddəti uzadılıb.

Fəaliyyət müddəti uzadılardan biri “Pasha Pay” MMC - “m10” təbiiqinin “Binance” platforması ilə integrasiyası layihəsidir. Layihə kriptovalyuta əməliyyatlarını daha təhlükəsiz və şəffaf şəkildə icra etmək üçün “m10” təbiiqinin “Binance”

platformasına integrasiyasını nəzərdə tutur. İstifadəçilər bu integrasiya vasitəsilə “Binance” cüzdanlarına mədaxil və cüzdanlardan məxaric edə bilərlər. Məhsulun sınaq nəticələri uğurlu hesab edilib və əlavə 6 ay müddətinə uzadılıb.

İkinci layihə “Unicapital İnvestisiya Şirkəti” ASC-nin “Kriptobroker” platformasıdır. Mərkəzi Bank bildirir ki, “Kriptobroker platforması” virtual aktivlərin asan və təhlükəsiz

şəkildə alışı, satışı və saxlanması imkanlarını yaradır. Məhsulun sınaq nəticələri uğurlu hesab edilib və əlavə 6 ay müddətinə uzadılıb.

İcrası dayandırılardan biri “Svort” MMC - Kripto ticarət platforması, digəri “Mobile Payment Solutions” MMC -nin “PortCoin” kriptovalyutasının emissiyası layihəsidir. Tənzimləyici bunu “sınaq müddətində gözlənilən sınaq nəticələrinə əlverişli olunması” ilə izah edib.

Azərbaycan kriptovalyuta reytingində Salvadorun yanında iri oyunçuların bazasına daxil olmamağımızın səbəbi açıqlandı

Azərbaycan Internet Forumunun prezidenti Osman Gündüz “PortCoin”-in dayandırılmasını Azərbaycanın kripto və innovasiya ekosistemi üçün neqativ bir yanaşma kimi qiymətləndirib. Onun fikrincə, bu, geriye doğru addım hesab oluna bilər. Onun sözlərinə görə, Qazaxıstanda, Özbəkistanda, Gürcüstanda və digər region ölkələrində kripto ekosistemin inkişafı istiqamətində ciddi addımlar atılır və qanunla tənzimlənir.

Azərbaycanda bu sahədə hüquqi bazanın formalaşdırılmaması isə maraqlıdır. Bir çox ekspertlərə görə, dünyada hələ kriptovalyuta bazasına tam və effektiv nəzarəti təmin etmək mümkün olmayıb. Buna görə də Azərbaycan hökuməti tam nəzarət edə bilməyəcəyi platformanı qanuniləşdirmək istəmir.

Maraqlıdır ki, ölkədə ilk dəfə olaraq kriptovalyuta üzərinə həbs qoyulması faktı qeydə alınıb. Belə ki, Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində başlanmış cinayət işi üzrə mütəşəkkil dəstə tərəfindən törədilmiş cinayətin predmeti olan kriptovalyuta üzərinə həbs qoyulub. Cinayət işi üzrə Bakı şəhəri Səbail rayon məhkəməsi tərəfindən qərar qəbul edilib.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Dünya SAKİT

Reallıq proqnozları üstələdi: 10 ayın iqtisadi göstəriciləri

Mütəxəssisə görə, hökumət neftin qiymətlərinin ən az həddi ssenarisinə indidən hazır olmalıdır

Ötən ilin əvvəlindən bir sıra beynəlxalq maliyyə qurumları və iqtisadi analitik mərkəzlər Azərbaycan iqtisadiyyatı ilə bağlı ehtiyatlı, bəzən isə bədbin proqnozlar irəli sürürdülər. Beynəlxalq Valyuta Fondu (BVF), Dünya Bankı, Fitch Ratings və bir sıra regional araşdırma institutları neft qiymətlərinin kəskin ucuzlaşaraq 40 dollar səviyyəsinə enəcəyi, bunun nəticəsində dövlət büdcəsində gərginlik, inflyasiyanın yüksəlişi və hətta milli valyutanın devalvasiyası risklərinin arta biləcəyi barədə xəbərdarlıqlar etmişdilər. Həmin dövrdə bəzi beynəlxalq ekspertlər Azərbaycanın iqtisadi artım tempinin zəifləyəcəyini, maliyyə sabitliyinin təzyiq altında qalacağını iddia edirdilər.

Rəsmi qurumların məlumatlarından belə qənaətə gəlmək olur ki, bu ilin ilk on ayı ərzində Azərbaycan iqtisadiyyatı əsasən sabit inkişaf dinamikasını qoruyub, lakin artım tempi əvvəlki illərlə müqayisədə bir qədər zəifləyib. Dövlət Statistika Komitəsinin və Maliyyə Nazirliyinin açıqlamalarından görünür ki, iqtisadi fəaliyyətin əsas istiqamətləri üzrə mənzərə birmənalı deyil: qeyri-neft sektorunda artım və aktivlik müşahidə olunsa da, neft-qaz hasilatında azalma tendensiyası davam edib. İlin ilk doqquz ayında Ümumi Daxili Məhsul 95 milyard manatı ötüb və ötən ilin eyni dövrünə nisbətən təxminən 1,3 faiz artıb. Neft-qaz sektorunda 1,9 faiz azalma baş verib, qeyri-neft-qaz sektorunda isə 2,9 faiz artım qey-

də alınıb. ÜDM strukturunda sənaye 34 faizdən bir qədər çox paya malik olub, kənd təsərrüfatı, tikinti və ticarət sahələri də iqtisadi aktivliyin əsas istiqamətləri kimi ön plana çıxıb. Rəsmi məlumatlara əsasən, kənd təsərrüfatı məhsullarının həcmi təxminən 4 faiz artıb, heyvandarlıq və bitkililikdə məhsuldarlıq göstəriciləri yaxşılaşıb.

İnflyasiya səviyyəsi il ərzində nəzarətdə saxlanılıb. Yanvar-avqust aylarında illik inflyasiya göstəricisi 5,6 faiz təşkil edib. Ərzaq məhsullarında 6,6 faiz, qeyri-ərzaq mallarında 2,6 faiz, xidmətlərdə isə 6,9 faiz artım qeydə alınıb. Avqust ayına qədər inflyasiya 4,9 faizə qədər enib ki, bu da qiymət sabitliyinin müəyyən dərəcədə qorunduğunu göstərir.

Əhalinin gəlirlərinə gəldikdə isə ilin ilk səkkiz ayında adambaşına düşən gəlir 4 935 manat səviyyəsində olub, bu da ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 6,7 faiz artım deməkdir. Pərakəndə ticarət dövriyyəsi 40 milyard manatı keçib və 4,3 faizlik artım qeydə alınıb. Bu, daxili tələbin və istehlak bazasının sabit qaldığını göstərən amillərdən biridir.

Bəs 2025-ci ilin son doqquz-on ayı ərzində reallıq nədən ibarət oldu? İlin əvvəlində verilən bu proqnozlar nə dərəcədə özünü doğrultdu? Hazırda Azərbaycanın ərzaq təhlükəsizliyi hansı səviyyədədir, iqtisadi artım dayanıqlılığını qoruyubmu? Neftin qiymətlərində hansı tendensiyalar müşahidə olunur və ilin qalan dövrü üçün inflyasiya gözləntiləri nəyi göstərir?

Sabiq maliyyə naziri, professor Fikrət Yusifov mövzu ilə bağlı “Yeni Məsavət”ə fikrini bölüşüb: “Cari ilin 10 ayının iqtisadi yekunlarından noyabr ayının ortalarında danışa bilərik. Bu günə dövlətin rəsmi statistikasının təqdim etdiyi göstəricilər 2025-ci ilin 9 ayının yekunlarını özündə əks etdirir. Azərbaycan hökuməti

2025-ci ildə ÜDM-in 3 % artacağını proqnozlaşdırıb. Dövlət Statistika Komitəsinin yaydığı rəsmi məlumatlara görə bu ilin yanvar-sentyabr aylarında ölkə iqtisadiyyatı cəmi 1,3 % artıb. Bu cari il üçün hökumətin proqnozlaşdırdığı səviyyədən 2,3 dəfə aşağı göstəricidir. İqtisadiyyatda nəzərdə tutulan artım proqnozlarının icrasındakı problem ilk növbədə ölkədə neftin hasilatının aşağı düşməsi ilə əlaqələndirilməlidir. Belə ki, hesabat dövründə ölkədə əmtəəlik neft hasilatı ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 4,6% aşağı düşüb. Biz

bu ilin Dövlət Büdcəsində neftin bir barel üçün qiymətlərini 70 dollardan, gələn il üçün isə 65 dollardan götürmüşük. Bu gün dünya bazarlarında neftin bir barelinin qiyməti 60-65 dollar arasında dəyişir. Gələn il dünya bazarlarında bu qiymətlərin daha kəskin azalacağı, yəni onun 45-50 dollar səviyyəsinə düşməsi gözlənilir. Bu isə neft ölkələri üçün olduqca təhlükəlidir. Ona görə hökumət neftin qiymətlərinin ən az həddi ssenarisinə də indidən hazır olmalıdır. ABŞ Səudiyyə cütlüyü artıq bu məsələdə razılıq əldə ediblər və dünya bazarlarında neftin qiymətlərinin aşağı düşməsinə təmin edəcək konkret addımlar atmaqdadılar”.

Professor əlavə edib ki, ölkədə ərzaq təhlükəsizliyi sahəsində də vəziyyət ürəkəçən deyil: “Biz bu gün əhalinin istehlak etdiyi ərzağın 3/4 hissəsini xaricdən idxal hesabına təmin edirik. Mən dəfələrlə bu barədə fikirlərimi açıqlamışam. Bir aqrar ölkə kimi bu bizi çox ciddi düşündürməlidir. Xaricdən gətirilən ərzağın böyük əksəriyyətinin aşağı keyfiyyətdə olması insanların sağlamlığına ciddi zərbə vurur. Bu gün ölkədə xərcəng, ürək-damar kimi xəstəliklər çox geniş yayılıb ki, bunun kökündə də ilk növbədə keyfiyyətsiz ərzaq dayanır”.

**■ Afaq MİRAYIQ,
“Yeni Məsavət”**

Paytaxtın ictimai nəqliyyatından narazılıq davam etməkdədir. Sosial şəbəkədə paylaşılan görüntülərdə qadın sərnişinlərdən biri avtobus gec gəldiyindən salonda yaranan basabasdan gileylənir.

Və deyir ki, "Gediş haqqını 60 qəpik etdilər, amma xidmət sıfırdır. Gediş haqqını nəzərə alıb 60 qəpiyə qaldırırlar, heç olmasa abır-həyanı da nəzərə alsınlar. Avtobusda kişi, qadın bilinmir. Hamı bir-birinə yapışıb". (Sherg.az) İctimai nəqliyyat sahəsi həqiqətdən düzəlir ki, düzəlir. Yəni gecikmələr, tıxaclar, basabas, köhnə, motorundan qara tüstünü şəhərə yayan sırtıq-salxaq avtobuslar, kobud sürücülər, uzandıqca uzanan intervallar...

xidmətlərinin keyfiyyətinin davamlı olaraq yüksək səviyyədə saxlanılması və avtobus parkının yenilənməsi üçün daşınmış maliyyələşdirmə mexanizmini formalaşdırmaq məqsədilə bu günlərdə dövlət başçısı tərəfindən avtomobil nəqliyyatı ilə müntəzəm sərnişin daşınması sahəsinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında fərman imzalandı ki, bu da avtobus parkının yenilənməsi və keyfiyyətli sərnişindaşıma xidmətinin göstərilməsini sürətləndirəcək.

60 qəpiyə dəyməyən marşrutlar - Gecikmə, basabas və...

Ekspert deyir ki, problem daşıyıcı şirkətlərin məsuliyyətsizliyi ucbatından yaranır

Avtobus zolaqlarının çəkilməsi, yeni ekoavtobusların alınması da problemi köklü həll etmir. İctimai nəqliyyatda gediş haqları artırılarda vətəndaşa nə vəd edilirdi, əvvəlcə ona baxaq.

Yaxın günlərdə 12 sayılı avtobusda yaşanan insident də Musavat.com saytında yayınlanmışdı. Belə ki, 12 sayılı avtobus marşrutunda sərnişinlərlə sürücü arasında mübahisə yaranıb. Sərnişinlər bildirib ki, onlar bir saatdan artıq müddətdə avtobusu gözləməli olublar. Narazı vətəndaşlar deyiblər ki, son aylarda bu xətt üzrə nəqliyyat vasitələri ya çox gec gəlir, ya da ümumiyyətlə hərəkət etmir. Onu qeyd ediblər ki, bu hal artıq mütemadi xarakter ciddi problemlər var.

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin məlumatında bildirilib: "Bakı şəhərində və ətraf ərazilərdə nəqliyyat infrastrukturunun təkmilləşdirilməsinə dair 2025-2030-cu illər üçün Dövlət Proqramı"na uyğun olaraq ictimai nəqliyyat sahəsində tədbirlər mərhələli şəkildə icra edilir. Dövlət Proqramı çərçivəsində infrastrukturun yenilənməsi, yeni metro stansiyalarının inşası, yeni vaqonların və elektrik mühərriklili avtobusların alınması, vaqonlara və avtobuslara xidmət göstərən qaraj, depo, enerji təminatı və elektrik doldurma infrastrukturunun inkişaf etdirilməsi istiqamətində mühüm işlər görülür. İctimai nəqliyyat

recək. Hazırda özəl nəqliyyat şirkətləri tərəfindən ekoloji cəhətdən təmiz texnologiyalardan, yəni elektrik enerjisi və ya sıxılmış təbii qazdan istifadə edən müasir avtobusların ölkəyə gətirilməsi davam etdirilir. Dövlət proqramına uyğun olaraq həm Bakı, həm də ölkənin müxtəlif regionları yeni avtobuslarla təchiz olunur. 2025-ci il ərzində paytaxtda 100-ə yaxın ekoloji təmiz avtobus daşımalara cəlb olunub, ilin sonuna qədər isə bu rəqəm 400-ə çatdırılacaq. Yenilənmə prosesi Sumqayıt şəhəri və Abşeron rayonu ərazisini də əhatə edib - 85 müasir avtobus sərnişinlərin istifadəsinə verilib".

Məlumatda başqa müjdəli xəbərlər də var. Amma onları təkrar etməyə lüzum görmürük. Əgər "görülən" işə rəğmən, ictimai nəqliyyatdakı nöqsanlar azalmayıbsa, deyilənlərə inam itir.

Paytaxtın ictimai nəqliyyat problemi niyə illərdir ki, köklü həllini tapmır? Bu qədər dəyişikliklər nə üçün səmərə vermir?

Nəqliyyat eksperti Eldəniz Cəfərov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a fikrini bölüşüb: "Nəqliyyat sektorunda son illər canlanma var, inkişaf xətti də var, bu görünür. Sadəcə, ictimai nəqliyyatda müəyyən nöqsanlar hələ də qalır. Bunlar da əsasən, daşıyıcı şirkətlərin məsuliyyətsizliyi ucbatından yaranan problemlərdir. Burada sərnişinləri rahat edilən əsas nöqsan,

marşruta buraxılan nəqliyyat vasitələrinin azlığıdır. Məsələn, dayanacaqlarda sərnişinlər uzun müddət avtobus gözləməli olurlar. Avtobuslarda həddindən artıq sıxlıq müşahidə olunur. Bu baxımdan düşünürəm ki, son aylarda nəqliyyatla bağlı qəbul edilən qərarlar da məhz bu sektorda nizam-intizama nail olmaq məqsədilə verilib.

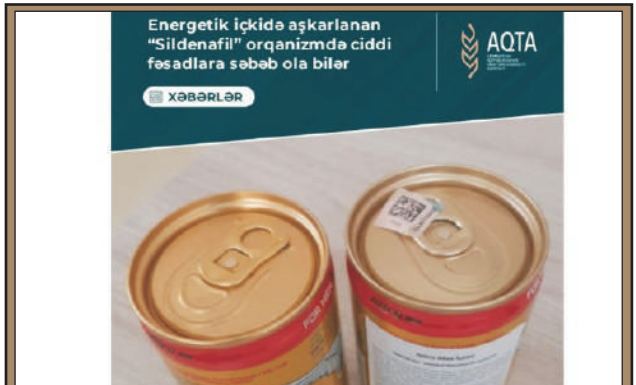
Məsələn, "brutto" müqaviləsinin imzalanması, İctimai Nəqliyyat Fondunun yaradılması kimi addımlar da bu məqsəddə xidmət edir. Bundan başqa, yaxşı xidmət göstərən, müasir tələblərə cavab verən avtobuslarda gediş haqqının 50 qəpikdən 60 qəpiyə dəyişdirilməsi də daşıyıcı şirkətlərə bir mesajdır: onlar nəhayət, fəaliyyətlərini qaydaya salmalı, keyfiyyətli xidmət göstərməli, avtobus parklarını yeniləməli və yeni avtobusların ölkəyə gətirilməsini sürətləndirməlidirlər. Bununla da marşrutlara buraxılan avtobusların sayını artır-sınlar".

Eldəniz Cəfərov "Bakı Metropoliteni"ndə yaranan sıxılıqla bağlı məsələyə də fikrini bildirdi: "Metropoliten sovet dövründə tikildiyi üçün o dövrün şərtləri üçün nəzərdə tutulmuşdu. İqtisadiyyatın böyüyəcəyi, əhali sayının artacağı nəzərə alınmayıb. Ona görə də yenidən metropolitenə işlər həyata keçirilir ki, keyfiyyətli xidmət təmin olunsun. Depolar tikilir, stansiyalar yenidən qurulur, bunların

hamısına böyük ehtiyac var. Ümid edirəm 2025-də başlayan bu proses 2030-cu ilə qədər yekunlaşacaq. Nəhayət, nəinki Bakı şəhəri, ətraf ərazilər, respublikanın digər bölgələrində də nəqliyyat sistemi lazımı səviyyədə olacaq".

İqtisadçı Natiq Cəfəri də mediaya açıqlamasında mövzu ilə bağlı deyib ki, bu günə qədər ictimai nəqliyyatda bir neçə dəfə qiymət artsa da, keyfiyyətin yüksəlməsində nəzərəcarpacaq dəyişiklik müşahidə olunmayıb: "Son 10 ildə bu sahədə bu addımlar atılıb. Təəssüf ki, keyfiyyət artmayıb. Ona görə də bizdə ictimai nəqliyyatda qiymət artımı yalnız bu sahədə xidmət göstərən dövlət və özəl şirkətlərin gəlirlərini artırır, keyfiyyəti isə artırmır. Biz dəfələrlə təklif etmişik ki, günlük, saatlıq, həftəlik, 6 aylıq və 1 illik biletlər olmalıdır. Gediş qiyməti yox, zamana bağlı olmalıdır. Belə olduqda birdəfəlik gediş haqqının heç bir əhəmiyyəti olmayacaq. Bu isə əsasən turistlərə və nəqliyyatdan az istifadə edən sərnişinlərə aid ola bilər. Amma təəssüf ki, bunu həyata keçirmirlər. Bu haqda müzakirələr getsə də, əməli addımlar görməmişik. Ona görə də düşünürəm ki, nəqliyyatda gediş haqqının artımı ilə keyfiyyətin artımı arasında heç bir bağlılıq yoxdur. Bu günə qədər biz bunu görməmişik, bu artımdan sonra da keyfiyyətin yüksəlməyəcəyini söyləmək çox çətinidir".

✎ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni Müsavat"

Türkiyədən gələn bu içkidə təhlükəli maddə aşkarlandı

Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) tərəfindən aparılan nəzarət tədbirləri zamanı "Orxan 011" MMC-nin Türkiyədən idxal etdiyi "Paril Gida Alkoqolsuz Fonksiyonal İçecekler" müəssisəsinin istehsalı olan "Nitro Max" əmtəə nişanlı energetik içki məhsulu partiyalarında dərman vasitələrinin tərkibində istifadə olunan Sildenafil maddəsi aşkarlanıb.

AQTA-dan "Unikal"a verilən məlumata görə, faktla bağlı qanunvericiliyə uyğun müvafiq tədbirlər görüldükdən məhsul partiyalarının gömrük ərazisinin hüduqlarından kənara çıxarılması və ya məhv edilməsi barədə qərar qəbul edilib.

Qeyd edək ki, Sildenafil maddəsi bəzi orqan və sistem xəstəliklərinin müalicəsində istifadə olunur. Həkim nəzarəti olmadan insan həyatı və sağlamlığına mənfi təsir göstərərək ciddi fəsadlar törədir. Sildenafilin qəbulu başağrıları, qızdırma və ürəkbulanmaya səbəb ola bilər. Bununla yanaşı, görmənin qıfıl itirilməsi və ya bulanıq görmə, nəfəs darlığı, sinədə ağrı kimi simptomlarla müşayiət edilə bilər. İnsult və ya infarkt keçirmiş, ciddi ürək və ya qaraciyər problemi olan şəxslər üçün xüsusilə təhlükəli hesab edilir.

"Səhiyyə Nazirliyinin Kollegiyasının müvafiq Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Nadir hallarda rast gəlinən və spesifik müalicə tələb edən xəstəliklərin müalicəsi üçün nəzərdə tutulan dərman vasitələrinin siyahısı"na daxil edilib. "Qida təhlükəsizliyi haqqında" Qanuna əsasən, dərman vasitələri qida məhsulları anlayışına aid edilmədiyindən, qida məhsulunun tərkibində istifadəsinə yol verilmir. Dərman vasitələri yalnız həkim nəzarəti altında qəbul edilməlidir", - deyər məlumatda vurğulanıb.

Suraxanıda 12 min manatlıq dələduzluq

Suraxanı rayonunda dələduzluq edən şəxs saxlanılıb. Bu barədə Modern.az-a DİN-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, paytaxtın Suraxanı rayonunda iki nəfər dələduzluqla üzləşdikləri barədə polise müraciət edib.

Suraxanı RPİ 30-cu Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri tədbirlərlə dələduzluq etməkdə şübhəli bilinən əvvəllər də eyni əmələ görə məhkum olunmuş 27 yaşlı S.Hüseynov saxlanılıb.

Araşdırmalarla o, iki nəfəri maşın satacağı vədi ilə aldada-raq ümumilikdə 12300 manatlarını dələduzluq yolu ilə ələ keçirib.

Faktlarla bağlı Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddəsi ilə cinayət işi başlanılıb, araşdırma aparılır.

Payız mövsümünün gəlişi ilə bu dövrün sevimli meyvələrinin də bazarlara yolu açılib. Payız alması, armudu, nar, heyva, naringi, feyxua, mandarin və sair meyvələrin əsl yeyilən, mürebbə, kompot bişirilən vaxtıdır. Lakin bu il bazarda payız meyvələrinin qiymətində ciddi bahalaşma müşahidə olunur və bu, ucuz mövsüm meyvəsi gözəyən insanları xeyli məyus edir.

Xüsusilə bu aylarda həmişə bol və ucuz olan meyvələrin qiymətinin artması, həm də keyfiyyətli meyvələrin azlığı müşahidə olunmaqdadır. Modern.az-a açıqlamasında iqtisadçı ekspert Akif Nəsirli qeyd edib ki, ölkə ərazisində qida mallarının idxalında artım qeydə alınsa da, meyvə və tərəvəz ixracının yüksəlməsi daxili bazarda bahalaşmaya səbəb olub. Onun sözlərinə görə, paytaxt bazarlarında meyvələrin qiymətləri "əl yandıran" səviyyəyə qədər yüksəlib: "Payız aylarında adətən yerli məhsulların bolluğu fonunda ucuzlaşma gözlənilsə də, bu il əksinə, müəyyən bahalaşma tendensiyası müşahidə edilir. Əsas səbəblərdən biri təklifin məhdudlaşmasıdır. Hava şəraitinin qeyri-sabit keçməsi, məhsulun yetişmə dövrünün uzanması və logistika zəncirində yaranan çətinliklər bazara çıxarılan meyvə həcmi azaldıb. Bununla yanaşı, idxal və yerli istehsal arasındakı balansda və valyuta məzənnəsində olan dəyişikliklər də meyvə qiymətlərini təsir edə bilər".

Qeyd edək ki, bu ilin ötən dövründə ölkədə kənd təsərrüfatı istehsalı demək olar ki, durğunluq yaşayıb. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatına əsasən 2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında kənd təsərrüfatının ümumi məhsulunun faktiki qiymətlərlə dəyəri 11 milyard 359,8 milyon manat təşkil edib ki, onun da 5 milyard 408,0 milyon manatı heyvandarlıq, 5 milyard 951,8 milyon manatı bitkiçilik məhsullarının payına düşür. Əvvəlki ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə kənd təsərrüfatının ümumi məhsulu 0,1 faiz, o cümlədən heyvandarlıq məhsulları istehsalı 1,1 faiz artıb, bitkiçilik məhsulları istehsalı isə 0,7 faiz azalıb. Hazırda kənd təsərrüfatı məhsullarının yığımı davam edir və oktyabr ayının 1-nə kimi tarlalardan qarğıdalı da daxil olmaqla 3162,3 min ton və ya əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 0,9 faiz çox dənli və dənli paxlalı bitkilər, 1670,5 min ton (2,5 faiz az) tərəvəz, 874,8 min ton (2,0 faiz az) kartof, 802,3 min ton (1,0 faiz çox) meyvə və giləmeyvə, 458,9 min ton (6,3 faiz az) bostan məhsulları, 164,9 min ton (3,5 faiz az) üzüm, 146,6 min ton (70,2 faiz çox) şəkər çuğunduru, 28,8 min ton (3,6 faiz

Bazarlarda meyvənin qiyməti "əl yandırır"

Bahalaşmanın bir səbəbi də ixracın artmasıdır

az) dən üçün günəbaxan, 21,1 min ton (7,1 faiz çox) pambıq, 6,1 min ton (48,7 faiz çox) tütün, 1119,9 ton (12,3 faiz çox) yaşıl çay yarpağı yığılıb.

AMB-nin oktyabr proqnozuna görə, 2025-ci ilin sonuna kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi 7,9 faiz artacaq. İyulda gözlənti 6,9 faiz idi. Bu artım ölkə üzrə ümumi inflyasiyaya 0,47 faiz bəndi artırıcı təsir göstərəcək.

2026-cı ilin sonuna kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi 6,9 faiz artacaq. İyulda AMB bu göstəricini 4,8 faiz proqnozlaşdırmışdı. Artım inflyasiyaya 0,93 faiz artırıcı təsir göstərəcək.

Beləliklə, aydın olur ki, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçı qiymət indeksinin artması ümumi bahalaşmanı sürətləndirir. Məlumdur ki, istehsalçı qiymət artımı son məhsulda 2 aydan sonra hiss olunur. Rəsmi statistika-ya əsasən sentyabr ayında bitkiçilik məhsullarının istehsalçı qiymət indeksi aylıq ifadədə 2,1 faiz, illik ifadədə isə 8,9 faiz artıb. Bu isə meyvə qiymətlərində artımın davam edəcəyini göstərir.

Meyvə qiymətlərindəki bahalaşmanın bir səbəbi də ixracın artmasıdır. İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzinin açıqladığı "İxrac icmalı"na əsasən 2025-ci ilin yanvar-sentyabr aylarında aqrar məhsullar üzrə ixrac 27,8 faiz artaraq 667,1 milyon ABŞ dolları, aq-

rar-sənaye məhsulları üzrə ixrac isə 233,1 milyon ABŞ dollarına bərabər olub. Bütövlükdə aqrar və aqrar-sənaye məhsullarının birgə ixracı 19,2 faiz artaraq 900,2 milyon ABŞ dolları təşkil edib.

İcmaldan həmçinin aydın olur ki, 2025-ci ilin ilk doqquz ayında Azərbaycanın alma ixracında ciddi artım qeydə alınıb. Hesabat dövründə xaricə 50,2 milyon ABŞ dolları dəyərində alma ixrac olunub. Bu göstərici ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 15,9 milyon dollar və ya 46,4 faiz çoxdur. 2024-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında ölkədən 34,3 milyon dollar dəyərində alma ixrac edilmişdi.

Almanın 90 faizdən çoxu Rusiyaya ixrac olunur. Bu ölkədə son bir ildə alma qiymətlərində 30 faizdən yuxarı bahalaşma qeydə alınıb. Ölkədəki qıtlıq şəraitində Rusiya bütün mənbələrdən alma idxalını stimullaşdırır. Buna görə də Azərbaycandan almanın şimal qonşuya daşınmasında da belə ciddi artım var.

Quba-Xaçmaz regionundan Bakıya alma gətirib satmaqla məşğul olan kiçik ticarətçilərin "Yeni Müsavat"a dediklərinə görə, keyfiyyətli məhsulun hamısı Rusiyaya daşınır. Buna görə də Bakı bazarlarında qurd dəyməmiş alma görmək müşkül məsələyə çevrilib.

Daxildə qiymət bahalaşmasına gətirən daha bir amil idxaldır. Ötən il hədsiz yağın-tılı havalər meyvə istehsalın-

da ciddi azalmaya gətirib. Buna görə də bu il meyvə idxalında artım davam edir. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına əsasən bu ilin 9 ayında xaricdən 218 milyon 491.19 min dollar dəyərində 270 782.06 ton meyvə-tərəvəz idxal edilib. Bu, ötən ilin eyni dövründəkindən 5,51 faiz çoxdur. Ötən ilin yanvar-sentyabrında meyvə-tərəvəz idxalı 195 milyon 802.47 min dollar dəyərle 256 644.99 ton təşkil etmişdi. Bu, 2023-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə müvafiq olaraq 27,8 faiz və 11,7 faiz artım demək idi. Rəqəmlərdən aydın olur ki, meyvə-tərəvəz idxalında artım keçən il daha yüksək olub.

Xarici ticarət statistikasından aydın olur ki, Azərbaycan Cənubi Afrika Respublikasından armud, Rusiyadan, Türkiyədən, Gürcüstandan albalı, Özbəkistandan erik, İrandan kivi və digər meyvə idxalını artırıb. Lakin ümumilikdə Türkiyədən meyvə idxalında azalma var. Belə ki, bu ilin yanvar-sentyabr aylarında Azərbaycan Türkiyədən 15,871 milyon ABŞ dolları dəyərində meyvə və tərəvəz məhsulları idxal edib. Türkiyə İxracatçılar Məclisinin məlumatına görə, bu, 2024-cü ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 9,6 faiz azdır. Bu azalma cari ildəki mövsümdə Türkiyədə meyvə-tərəvəz məhsulları istehsalının azalması ilə bağlıdır.

Qeyd edək ki, hazırda qiymətinin bahalaşması müşahidə edilən payız meyvələ-

rindən çoxu yerli istehsalıdır. Almanın bahalaşma səbəbi ixracın artımıdırsa, mandarin, naringi, feyxua kimi meyvələrdə problem başqadır. Bu, daha çox istehsal xərclərinin yüksəlməsi, eyni zamanda Bakı bazarlarına çıxışdakı problemlərdən qaynaqlanır. Cənub bölgəsindən aldığımız məlumata görə, mandarinin kilosu fermerlərdən 50-60 qəpiyə yığılır. Lakin Bakıda ən ucuz qiymət 1.2-1.3 manat arasında dəyişir. Cənub bölgəsindən Bakıya olan mə-

safənin qət olunması 3 saatdan artıq çəkməyə də, bu qısa yolda fermerdən alınan meyvə iki dəfə bahalaşır. Bu isə tək bir səbəbdəndir: Bakı şəhərində piştaxtalara gedən yolların inhisarçı qrupların əlində olması. Kəndlinin sahədə 15-20 qəpiyə satdığı soğanı, 50-60 qəpiyə satdığı mandarinə Bakıda piştaxtaya 60 qəpiyə, 1,3 manata çıxaran məhəm həmin inhisarçı qruplardır.

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

Banklar krediti niyə Bakıya 14, rayonlara 20 faizlə verir?

Statistik göstəricilərə əsasən, Bakı iqtisadi rayonu üzrə milli valyutada kreditlərin orta illik faiz dərəcəsi 14.11% təşkil edir. Lakin regionlarda bu rəqəm xeyli yüksəkdir. Belə ki, Şirvan-Salyan iqtisadi rayonunda orta faiz dərəcəsi 20.00%, Qazax-Tovuz, Quba-Xaçmaz, Mil-Muğan və digər bəzi iqtisadi rayonlarda isə 19.00% səviyyəsindədir.

Bu fərqlər onu göstərir ki, banklar regionlarda kreditləri Bakıya nisbətən daha yüksək faizlə təklif edirlər. Bəs bunun səbəbi nədir?

Mövzu ilə bağlı Valyuta.az-a danışan bank məsələləri üzrə ekspert Əkrəm Həsənov bildirib ki, kredit üzrə faiz dərəcəsi birbaşa kredit riskinin göstəricisidir:

"Kredit riski - yeni verilmiş kreditin qaytarılmasında problemlərin yaranması ehtimalıdır. Əgər bu risk yüksəkdirsə, kreditin faiz dərəcəsi də artır. Bu, kreditvermə sisteminin əsas prinsipidir. Azərbaycanda isə, xüsusilə regionlarda kredit riski daha yüksək qiymətləndirilir", - deyir o qeyd edib.

Ə.Həsənovun sözlərinə görə, bölgələrdə insanların gəlirləri nisbətən aşağı olduğundan və qoyulan girovu satmaq daha çətin olduğundan risklər artır:

"Əgər borcalan kreditini qaytarmırsa, bank onu məhkəməyə verməli olur. Regionlarda isə bankların daimi hüquqşünasları olmur. Bu səbəbdən, hər dəfə Bakıdan nümayəndə göndərməlidir ki, bu da əlavə xərclərə səbəb olur. Həmçinin bölgələrdə məhkəmə prosesi də daha çox zaman və vəsait tələb edir. Bütün bu faktorlar faiz dərəcələrinin yüksəlməsinə təsir göstərir".

Ekspert sonda əlavə edib ki, inkişaf etmiş ölkələrdə regionlar və paytaxt arasında bu qədər fərq olmur:

"Amma Azərbaycanda belədir ki, regionlar və paytaxt arasında iqtisadi inkişafda fərq böyükdür ona görə də nəticə budur".

MUSAVAT

Son səhifə

N 199 (8809) 1 noyabr 2025

N o y a b r

Kişilər üçün bir fincan kakaoonun inanılmaz FAYDASI

Bir fincan isti kakao idman edə bilməyən kişilər üçün düşün-
düyünüzdən daha faydalı ola bilər. Böyük Britaniyada aparılan araşdırma kakao içməyin uzun müddət oturmağın qan damarlarına mənfi təsirlərini azaltmışın müəyyən edib. Mütəxəssislər uzun müddət barəkətsizliyin ürək sağlamlığına zərərli olduğunu söyləyirlər. Qan axını azaltmaqla damar funksiyasını azalda və ürək xəstəliyi və insult riskini artırır.

Lakin çay, alma və qarğıla kimi bitkilərdə təbii olaraq tapılan flavanol birləşmələri sayəsində kakao bu mənfi təsirlərə qarşı qoruyucu rol oynaya bilər.

Birmingem Universitetinin alimləri 40 sağlam gənc kişi üzərində araşdırma aparıblar - yarı sağlam, yarı daha az aktiv. Bəzi iş-
tərkçilərə flavanollarla zəngin kakao (ən azı 695 mq), digərlərinə isə demək olar ki, flavanolsuz kakao (5,6 mq) verilib. Daha sonra onlardan iki saat sakit oturma-
ları istənilib.

Nəticələr göstərilib ki, az flavanollu içki içənlərdə damar funksiyası daha pisləşir və qan təzyiqi yüksəlir. Lakin bu azalma yüksək flavanol qəbul edənlərdə müşahidə edilməyib. Tədqiqatçılar bunun uzun müddət oturmağın qan damarlarına mənfi təsirlərini tamamilə aradan qaldıra biləcəyini müəyyən ediblər.

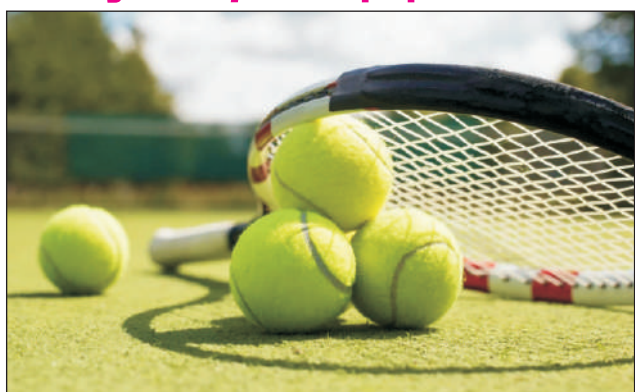
"Journal of Physiology" jurnalında dərc olunan bir araşdırma ilk dəfə olaraq flavanolların oturma nəticəsində yaranan arteriyaların sərtləşməsinin qarşısını ala biləcəyini nümayiş etdirib. Bundan əlavə, uzun müddət oturmağın hətta müntəzəm idman edənlərdə belə damar funksiyasını pozduğunu müşahidə edilib.

Yaponlar arıqlamaq üçün xüsusi su istehsal ediblər

Yaponiyanın ən böyük içki istehsalçılarından olan "Suntory" qarın yağını azaltmağa kömək edən su buraxıb. "Xüsusi Su" adı altında satışa çıxarılan məhsulun ilk baxışdan adi mineral sudan heç bir fərqi yoxdur - şəffaf, dad-sız, kalorisiz, şəkərsiz və ya kofeinsizdir. Bununla belə, məhsul ölkədə rəsmi olaraq "funksional qida" kimi qeydiyyatda alınıb. "Xüsusi Su"nın əsas xüsusiyyəti tərkibində fermentləşdirilmiş düyü kəpəyindən əldə edilən aşağı molekulyar çəkili metaboliti olan HMPA-nın olmasıdır. Araşdırmalara görə, HMPA kök insanlarda qarın yağının paylanması yaxşılaşdırır. "Xüsusi Su" ilk növbədə ofis işçiləri və oturmaq həyat tərzi keçirən insanlar üçün nəzərdə tutulub. Yeni içki həyat tərzi kəskin şəkildə dəyişmədən öz sağlamlığını qorumaq istəyənlər üçün faydalıdır.

Avropada danışılmış tennis matçları ilə bağlı cinayətkar qrup ifşa olundu

İspaniya Milli Polisi danışılmış tennis matçlarının təşkili üçün mürəkkəb sxem quran cinayətkar qrupun fəaliyyətinə son qoymaq məqsədilə keçirilən beynəlxalq əməliyyatda iştirak edib.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə İspaniya hüquq-mühafizə orqanlarının yaydığı məlumatda bildirilir. Məlumatla əsasən, əməliyyat Avropa Ədliyyə Orqanlarının Əməkdaşlıq Agentliyinin koordinasiyası ilə və Bolqarıstan, Rumıniya, Fransa hakimiyyət orqanlarının iştirakı ilə həyata keçirilib. Nəticədə, 16 nəfər saxlanılıb, onların çoxu Fransada olub. İstintaq məlumatına görə, şübhəli 2018-2024-cü illər arasında matçların nəticələrinə təsir edərək, öz müştərilərinə qazanc təmin ediblər. Məlum olub ki, dələduzlar bəzi tennisçilərə seti və ya matçı qəsdən udurmaq üçün pul ödəyiblər. Müəyyən edilib ki, danışılmış oyunlardan əldə edilən gəlirin həcmi azı 800 min avro təşkil edib.

Alimlər qədim molyuskların yeni növünü tapdılar

Paleontoloqlar Sibirə Yura dövrünün dənlizlərində yaşamış qədim molyusklarının yeni növünü tapdılar. Bu barədə Rusiya Elmlər Akademiyasının Sibir bölməsinin "Nauka v Sibiri" nəşri məlumat yayıb. Bu kəşf həmin orqanizmlərin Avropadan Arktikaya və Cənub yarımkürəsinə miqrasiyasını izləməyə imkan verib. "Lopatnina" qəbiləsindən olan illəyli molyuskların yeni növü Rusiya Elmlər Akademiyasının alimləri tərəfindən Anabar çayının orta axarında aşkarlanıb. Qədim halında tapılan orqanizmlər Yura dövrünün son mərhələsində dənizlərdə yaşayıb, dəniz dibindəki orqanik maddələrlə qidalanıblar. Bu növ Sibirə yaşamış ən qədim molyusk kimi müəyyən edilib.

İcməli su bu ölkələrdə bahadır

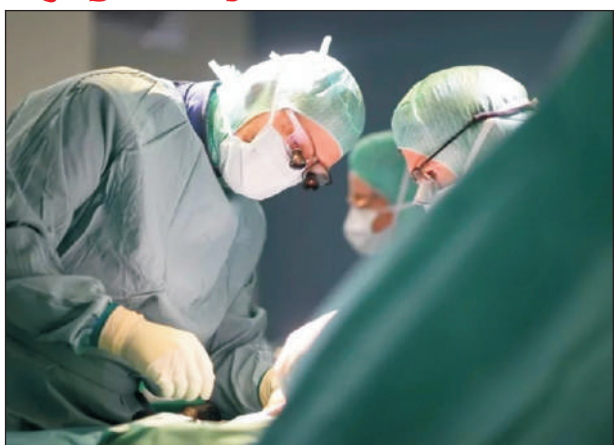
Mənakoda 1,5 litr icməli su orta hesabla 5,8 dollara başa gəlir. Bu, şəhər dövlətini icməli suyun ən baha olduğu ölkələrin antireytingində liderdir. Siyahıda sonrakı yerləri əsasən Karib hövzəsi və Afrikanın ölkələri tutur: Antiqua və Barbuda, Mərkəzi Afrika Respublikası, Barbados, Baham adaları, Kosta-Rika, Qrenada və Eritreya.

Birləşmiş Ştatlar dünyanın ən böyük iqtisadiyyatları arasında ən bahalı icməli suya sahib olan yeganə dövlətdir. ABŞ-də 1,5 litr icməli su üçün orta hesabla 2,19 dollar ödəməli olacaqsınız. Bu göstərici ilə ölkə səkkizinci yerdə qərarlaşıb.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yeməyin ağzınızdan mədənzə çatması yeddi saniyə davam edir.
- * Mədə turşunuz bir ülgüçü əridə biləcək gücdədir.
- * Bir cüt ayaqda 250 000 tər vəzisi var.
- * Ayaq baş barmağınızda iki sümük olmasına qarşıq digər dörd barmağınızda üç sümük var.
- * Ortalama bir qadın ortalama bir adamdan 12,5 sm qısadır.
- * Fillərin rəngi əslində boz deyil, qızılı-torpaq rəngidir. Boz görünmələrinin səbəbi palçıqlı suların üzərilərində qurumasıdır.
- * Qiymətli daşların çoxu bir neçə elementin birləşməsindən meydana gəlir, yalnız brilyant tamamilə karbondan əmələ gəlir.
- * Dərman içəndən sonra bir müddət uzanmayın.
- * Telefonun enerjisi 1 və ya 2 xətt qalıbsa, ondan istifadə etməyin. Çünki bu zaman telefonla danışanda radiasiya 1000 dəfə artıq təsir göstərir.
- * Sizə istidirsə, dirsəklərinizi soyuq suya salın.
- * Ayaqlarınız yorulmuşsa, sərin su ilə yuyun, sonra dabanlarınıza krem çəkin və dabanlardan dizə qədər masaj edin.
- * Su çox içməyin - daha çox tərləyəcəksiniz, isti çay, ya da meyvə şirəsi susuzluğunuzu daha yaxşı yatırır.
- * Dəri qış ərzində bir qədər solur və təravətini itirir, bunun qarşısını almaq üçün çiməndə dərinə bərk sürtmək və təzadlı gah soyuq, gah da isti duş qəbul etmək lazımdır. Bu, qan dövranını yaxşılaşdırır və sağlamlığı aradan qaldırır.

Çində həkim səhvi bir uşağın həyatını məhv edib

Çin həkimləri 12 yaşlı uşağın onikibarmaq bağırsaqını, mədəaltı vəzini, mədəsinin böyük hissəsini və nazik bağırsaqını cərrahiyyə əməliyyatı zamanı səhvan kəsib götürüblər.

Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə məlumatı "Sohu" portalı yayıb.

Bildirilir ki, iki il əvvəl Hetsze şəhər sakini Xiao Ye sinif yoldaşının qarnına təpik vurmaları səbəbindən kəskin ağrı his edib. Onu Çenvu rayonunun xalq xəstəxanasına yerləşdiriblər. Orada daxili orqanlarında tromb aşkar edilib. Həkimlər əməliyyata ehtiyac olduğunu bildiriblər. Cərrahi müdaxilə zamanı onda guya şiş üzə çıxarılıb və həkimlər bu şişi kəsib götürmək qərarına gəliblər. Əməliyyat 14 saat davam edib. Bu müddət ərzində şiş adı ilə uşağın bir neçə orqanı kəsilərək götürülüb.

Rayonun səhiyyə idarəsi araşdırma apararaq çox sayda pozuntu halları aşkar edib.

Xəstəxana Xiao Yenin valideynlərinə 200 min yuan (28 min dollardan bir qədər artıq) kompensasiya ödəyib. Lakin bu vəsait uşağın müalicəsinə tələb olunan bütün xərcləri qarşılamır, çünki oğlana orqan transplantasiyası, daha sonra bahalı terapiya lazımdır.

"Hədisədən iki il keçib və biz hələ də uşağımızı xilas etmək üçün əlimizdən gələni edirik, kamera görüntüləri və əməliyyat videosunun köməyi ilə ədalətə nail olmağa çalışırıq", - deyərək uşağın anası bildirib.

Hazırda xəstəxana çarpayısına məhkum olan uşaq müstəqil yeyə bilmir və onun sağalmağa ümidi hər gün daha da azalır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Emil SALAMOĞLU

Lisenzia N: B 114
SAYI: 1.500